

NOVI AKORDI

GLASBENO-KNJIŽEVNA PRILOGA

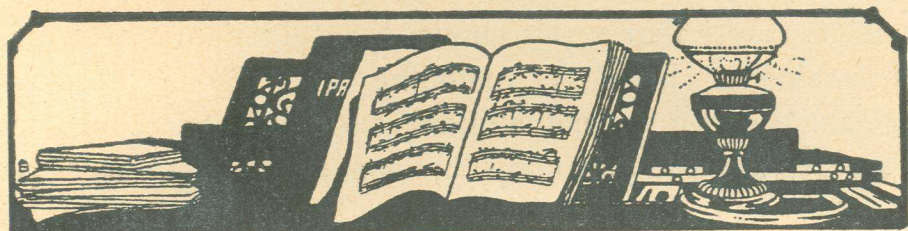
X. letnik
Zvezek 4-5

Strokovno uredništvo: Dunaj XV/1 Mariabilfergürtel 29.
Izdajatelj in odgovorni urednik: L. Schwentner, Ljubljana.
Cena za leto K 10.—, za 1/2 leta K 5.—, posamezni zvezki po 2 K.

Ljubljana
September 1911

Vse prispevke je izključno nasloviti le na *strokovno* uredništvo (dr. Gojmir Krek). — Rokopisi se ne vračajo. — Na anonimne ali psevdonimne pošiljatve se ne oziramo. — Za nenaprošeno vposlane prispevke uredništvo ne jamči. — Sklep uredništva za članke 1. za druge prispevke 8 dne prejšnjega meseca.

Pretisk člankov, poročil in ocen je dovoljen samo, če se izrecno navede vir: „Novi Akordi“.

Franu Gerbiću.

„Seltsam, dass sich mir, des Meisters und seines künstlerischen Wesens gedenkend, immer wieder dieselbe Vorstellung aufdrängt: Die der wunderbaren Landschaft von Bellaggio. Auf den Bergen liegt heller Schnee — unten aber, rings um den dunklen, stahlblauen See blühen und glühen die prangenden schweren Rosen“.

Rihard Specht o Karlu Goldmarku.

naših patoloških časih je že pošteno delo, če kdo privesla svoje telo skoz vse življenske nevarnosti in težave do sedemdesetega leta. Vendar se nam zde delavski jubileji še častnejši od starostnih. Kajti, kdor ima končno srečo, da razpolaga z odpornimi fizičnimi močmi, temu morda ne povzroča preveč truda, da razteza svoje življenje do metuzalemovske starosti ali celo do skrajnih mej človeškega življenja, če po storjenem delu v poznih letih počiva. Kdor je pa vstopivši v 70. leto še zmerom čvrsten delavec in kdor je pod malo ugodnimi razmerami v teh letih še tako napolnjen z veseljem do življenja, da vedno znova ustvarja in plodi, tega moramo dvakrat hvaliti.

Radi tega se približamo slavljenju Gerbiću šele sedaj, ko stoji že v 71. letu, kot gratulantje, sedaj, ko se je dan 25. krat ponovil, odkar je nastopil svoje plodonosno delovanje v Ljubljani kot ravnatelj Glasbene Matice, kot pevovodja pevskega zbora Narodne Čitalnice in kot kapelnik pri Dram. Društvu.

Pa tudi danes prihajamo takorekoč s praznimi rokami. Nameravali smo, posvetiti i književno prilogo

častitemu jubilaru, ki ji je bil — kakor našemu listu sploh — eden najmarljivejših, najzvestejših, najzanesljivejših in — najljubeznjivejših sotrudnikov od početka njenega izhajanja.

A volja je bila močna, meso pa slabo. Urednik našega lista si je stavil nalogo, da napiše temeljito razpravo o dosedanem življenju in delovanju Frana Gerbića in kolikor možno temeljito oceno njegovih del. Ostalo je doslej pri predpripravah. Njegov poklic in stotero ničevno delo urednika nista dopuščala, da bi se bil pečal vrhutega s temeljitimi raziskavanji. In tako smo se morali na veliko žalost odločiti, da raje molčimo, kakor da bi obogatili našo revno in prepovršno glasbeno-zgodovinsko literaturo z ravno tako površnim biografskim spisom ali praznim slavospevom. Smatramo rebus sic stantibus za najkoristnejše, da damo besedo slavljenju samemu oziroma njegovi muzi, ki je že tolikokrat govorila in pela v našem listu, nam vsem na živo veselje.

Pojdite torej ven, vi duševni otroci našega Gerbića, in oznanjajte vsem Slovencem, da živi med njimi v napornem delu osiveli skladatelj s spomladnim srcem in mlado dušo in — hvala Bogu — tudi mladim, krepkim životom!

Vi pa, velečastiti mojster, sprejmite tu javno našo iskreno zahvalo za zvesto, neprecenljivo pristaštvo našemu listu in našo globoko občuteno željo: Na mnoga leta, duševno in telesno mlada leta, nam v spodbujajo in radost, narodu v čast in korist!

Uredništvo „Novih Akordov“

Ivan pl. Zajc.*)

Ob umetnikovi osemdesetletnici.

Dr. ERNST KRAJANSKI.

Kaj da je Ivan pl. Zajc res že doživel svoje osemdeseto leto? Človek bi skoro ne verjel, ko bi ne bil povsod čital, da je rojstno leto našega maestra 1831. in ne 1834. Še vedno mladostno živahna tvorilna moč jubilentova nas navdaja s takim skepticizmom.

Oglejmo si jo nekoliko!

Rodil se je na Reki od očeta kapelnika. V žilah češka muzikantska kri, vzgoja v mestu, ki se je vedno odlikovalo po veliki muzikalnosti prebivalstva, za sosedo Italija — ni torej čuda, da ga vidimo že v 15. letu v Milanu na konservatoriju. Obdarovan z mnogimi nagradami ga ostavi čez 6 let in postane za dalj časa duša vsega glasbenega življenja v svojem rojstnem kraju. Leta 1861. ga pa zasledimo na Dunaju, kjer se bori za lovorjev venec velikega muzikalnega sveta. Pri čemer nas ne sme motiti, da se je vsled svoje naravne, neprisiljene, gracijozne muze nagibal k opereti. Opereta let šestdesetih minulega stoletja ni tista servilna, podkupna dekla trivialnega okusa velemestnega neumetniškega moba, kakor je to sedaj. Offenbach, oče operete, obenem njena kulminacija in, lahko bi rekli, njen konec, je bil prav takrat na vrhuncu svoje slave.

Temperamentni Dunaj je takoj sprejel opereto tako iskreno, kakor nobeno drugo mesto, toda kakega posebnega tipičnega značaja ji ni mogel vtisniti. Že takrat se je izvrgla v neoperetno bombastičnost Suppéjevo — na drugi strani pa v plesno, potpourijsko opereto. Genialni Johann Strauss jo je res dvignil na višino, ki je ni mogel prej nihče slutiti, toda pozneje se je izlegla iz dunajske operete ta moderna nakaza, literarno nezmiselna, muzikalno pa neznosno forsirano, nenaravno pikantna, ki nas še sedaj napolnjuje z grozo in gnusom.

Zajc se nam v svojih delih iz one dobe kaže decentnega glasbenika velike noblese, ki se v ritmu nagiblje bolj k francoskemu dvočetrtinskemu taktu, nego k dunajskemu valčku, dočim mu je bil v efektnih uverturah očitno uzor Suppé. Kdor ve, kaka dela bi bil še ustvaril Zajc v tem žanru, da ni vse njegovo nadaljnje življenje zadobilo čisto drugo smer.

*) Našemu povabilu, naj nam napiše umetnika Zajca osvetljuječ članek, je velespoštovani pisatelj ugodil na način, ki najde gotovo odobravanje našega čitateljstva. Tu ni nič onega praznega prežvekanja davno znanih životopisnih podatkov, nič onih puhlih, slavospesnih fraz, kakor jih navadno čitamo o takih prilikah. Pisatelj skuša skicirati kolikor možno zvest portret Zajčeve umetnosti in karakterizirati njene glavne poteze. Tako je članek v resnici dragocen prinos k spoznavanju skladateljevega dela.

Op. uredništva.

Na Dunaju se je spoznal s hrvaškimi dijaki, ki so ga znali navdušiti za »majhno Hrvaško, da ji razveseli srce«, in zamenjal je Dunaj z Zagrebom. Nastala je zanj doba univerzalnega tvorjenja umetniškega in priložnostnega.

Na ta način je postal Zajc pravi oče vseh naših glasbenih institucij. Ljubil jih je vse enako kakor skrben oče. Pevskim društvom, kolikor jih je bilo, je izza Lisinskega podal prve zборе, gesla, koračnice in himne, dramil v njih ponos in navdušenje za hrvaške junake s svojim Jurišičevim zborom, »V boj, v boj«, »Zrinjsko-Frankopanko« i. dr. in zbujal nežne občutke s svojimi ljubkimi liričnimi zbori. Kot ravnatelj opere je bil eden najpožrtvovalnejših njenih uslužbencev in je odgojil s svojo umetniško disciplino množico izvrstnih pevcev kakor tudi gledališčno občinstvo. Pa tudi operno literaturo je obogatil z premnogim krasnim delom. V historičnem oziru bi ga mogli po tem njegovem delovanju uvrstiti med epigone zadnjih velikih učencev toskanske šole. Bellini je na vsak način sentimentalnejši, Donizetti bolj nadarjen s humorjem — druge muzikalne velikane puščamo pri tem s potrebnim spoštovanjem na strani. Posnemanje hrvaške melodike in vsebina narodne glasbe se mu je nemalokdaj čudovito posrečila, dasi je v tem Lisinski genialnejši in neposrednejši. — Sicer pa je čudno, da vkljub mnogoletnemu bivanju na Dunaju ni na njegovih delih nikjer zapaziti niti sledu vpliva revolucionarnega gibanja, ki je razburjalo nemško glasbeno umetnost. Čista od vsake novotarije se nam kaže njegova muza. Tudi v svoji najbolj popularni operi »Nikolaj Šubić Zrinjski«, je ostal ista nepokvarjena, blaga duša, dete, ki se brezskrbno igra z blestečimi kamenčki. In to je bilo v času, ko je bil Wagner svojega »Parcivala« že do polovice dogotovil, in se je Verdi, podarivši svetu svojo »Aido«, že nagibal k Nemcem, tem »največjim mojstrom harmonije«!

Ravno v »Zrinjskem« se nam karakterizuje Zajc izvrstno. V nekem interviewu se je izpovedal, da mu je vedno pred očmi samo to, da bi napisal kaj »lepega«, v nadaljnje razglabljanje tega nedoločnega pojma se ni spuščal. In »Zrinjskega« je skladal v senčnici na vrtu, sredi žvrgolenja tičev in vonjave cvetic. Seveda, ni to oni »Flügel Schlag des Adlers«, ki ga je začutil nad glavo po svoji lastni izpovedi »der werdende Wagner«, ko je ustvarjal svojega »Tannhäuserja«. Ta blagi vonj izpuhtevajo nekako vse njegove skladbe, ki so nam mile do danes.

Predvsem njegove pesmi, ki pojejo o domovini, ljubezni, lastovkah, cveticah. To so biseri nežne, neprisiljene lirike, zgrajene v ležerni strofni obliki, hvaležne za grlo in za diskretno zvonko klavirsko spremljanje, ki pa zna, kadar treba, tudi lepo koračiti iz svoje reserve.

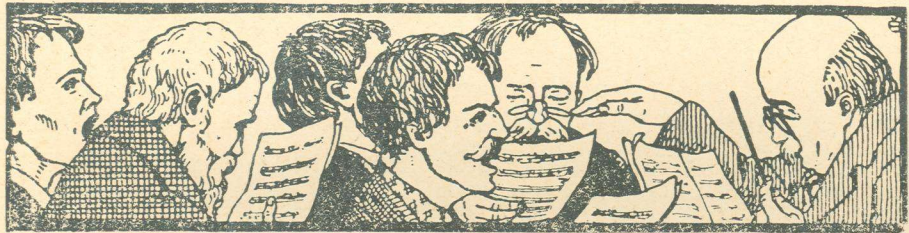
Posebno ljubki in polni gorkega čuvstva so mu ženski zbori, dočim nas v cerkvenih skladbah spominja Haydna, ki je svojim zabavljačem, očitajočim mu neresnost cerkvenega sloga, odgovoril nekako takole: »Kaj morem jaz zato, če pred svojega Boga ne morem drugače kakor jasnega obraza«.

Zajc je bil do nedavno tudi ravnatelj glasbenega zavoda zagrebškega, toda v kljub mnogoletnemu pedagoškemu delovanju svoje »šole« pravzaprav nima. Kako bi se pač dala naučiti bistrice neprisiljene, naravne melodiozne invencije? Zato je mogel imeti »šolo« Liszt in jo moreta imeti Schönberg in Debussy, nikakor pa ne Zajc.

In vendar bi se mogla tudi širja hrvaška javnost marsikaj naučiti od njega. N. pr.: kako treba izpolnjevati mesto, kjer to narodna kultura zahteva, kako se dela požrtvovalno notri do sivih las in sklonjenega telesa. To treba vedeti in ceniti. Ne v jubilarnih člankih, kjer se iz starih koledarjev in časniških notic enostavno preprišajo podatki, pa če so še tako površni in netočni, in ne v pretiranih stoloravnateljskih frazah. Ampak vprašati se treba, kje je vzrok, da se poleg stotine drugih biserov niti mojstrov »Prvi greh«, po Zajčevi lastni sodbi najboljše njegovo delo, nikjer ne čuje in ne tiska — in kako bi se temu odpomoglo.

Saj ravno glasba ne potrebuje lepih besed, pa tudi ne arhivskega prahu, ki tako častno krasi učene foliante — ampak živih src ji je treba, da jih greje in dviga.

Vendar me tolaži prepričanje: Zajc ima dobre avspicije, da se v kljub temu ohrani trajno v srcu svojega naroda.

Petdesetletni jubilej pevskega društva „Hlahol“ in stoletni jubilej konservatorija v Pragi.

FRAN GERBIČ.

Za slovanski glasbeni svet jako pomembne slavnosti so se vršile letos meseca maja v Zlati Pragi. »Hlahol« je obhajal petdesetletnico in konservatorij stoletnico svojega obstanka.

Pevsko društvo »Hlahol« je bilo ustanovljeno leta 1861, nekako ob istem času kakor ljubljanska »Narodna Čitalnica«.

»Hlaholov« prvi pevovodja je bil Heller, za njim slavni *Bed. Smetana*, *K. Bendl*, *K. Knittl*, *Jos. Klička*, *Doufa* in sedaj *Ad. Piskáček*. Poznal sem vse dosedanje pevovodje osebno in bil v večjem ali manjšem dotiku z njimi. Heller še živi; umrli pa so Smetana, Bendl in Knittl.

Iz početka je bil »Hlahol« le moško pevsko društvo, a pod vodstvom svojih spretnih zborovodij, slovečih narodovih skladateljev, se je razvilo društvo v impozanten mešan zbor, ki izvaja v svojih koncertih najtežja glasbena dela domačih in svetovnih skladateljev. Za razvoj češke pesmi v privatnem življenju kakor še posebno v koncertni dvorani ima »Hlahol« nevenljivih zaslug. Po njegovem vzgledu so se ravnala in ustanovljala tudi drugod pevska društva. Tudi za nas Slovence

je bil »Hlahol« koj iz početka nekako »zvezda vodnica«, ki nam je kazala pot.

K slavnosti so prihitela pevska društva iz vseh slovanskih pokrajin, bodisi korporativno ali po svojih zastopnikih. Na večer prvega dne se je vsem gostom na čast uprizorila v »Národnem divadlu« slavnostna predstava opere »Libuše« *Bed. Smetane*. Po tej predstavi pa je priredil »Hlahol« svojim gostom prijateljski večer na vrtu »Měštánske Besede«.

Drugi dan, 14. maja, je prav za prav pričela slavnost »Hlahola«. Popoldne ob 3. uri je bil velik jubilejni koncert v veliki dvorani »Rudolfina«. Izvajala se je dramatična legenda »Sv. Vojteh« *Jar. Vrchlickega*, ki jo je uglasbil za solo, deški in mešan zbor, orkester in orgle zborovodja »Hlahola«, profesor *Ad. Piskáček*. Delo sestoji iz pet delov, izvedba je trajala blizu tri ure, in še so bili nekateri prizori izpuščeni. Delo je, kolikor se more po enkratnem slišanju soditi, prav lepo in moderno. Instrumentacija je polna živih, pestrih barv ter polna efektov. Zamišljena je bila ta legenda iz početka po vzgledu legende »O sv. Elizabeti« od *Liszta* za predstave na odru in jo je imel komponirati Ant. Dvořák. Ker pa se mu menda besedilo, zavoljo premale dramatične celokupnosti v zvezi s pojedinimi deli, ni zdelo primerno, se ni lotil njegove uglasbitve. Po Dvořáku pa je prevzel legendo Piskáček ter jo uglasbil in dobil od »Hlahola« razpisano ceno za svoje delo, katero se je ta dan v prvič izvajalo. Dirigiral je svojo skladbo skladatelj sam. Kar se tiče izvajanja tega dela, moram se nad vse pohvalno izraziti. Delo je na poslušalce močno vplivalo. Saj tudi ni bilo mogoče drugače, če se upošteva impozantni mešan zbor »Hlahola« in deški zbor, ki sta bila do podrobnosti izvežbana, zraven tega pa so bila solomesta v rokah priznanih, prvorednih solističnih moči in orkester od Češkega Narodnega Gledališča.

Zvečer je bila v veliki dvorani na Žofinu slavnostna pevska »Beseda«, pri kateri so nastopila sledeča pevska društva: »Lutnia« iz Varšave, »Slavec« iz Ljubljane, »Akademični zbor« iz Lvova, klub hrvat. sveuč. grad. »Mladost« iz Zagreba, »Harfa« iz Varšave, »Kolo« iz Zagreba, »Slávy Dcera« iz Jindřichovega Hradce, »Vítkov« iz Žižkova, »Lumír« iz Prage III, »Fibich« iz Nusel in »Slavoj« iz Karlina.

Dopoludne 15. maja je bil določen v to, da so si gostje ogledali Prago in se seznanili z znamenitostmi mesta in da so obiskali grobove glasovitih čeških skladateljev in umetnikov na pokopališčih na Višehradu in na Olšaneh. Popoldne je bila ob 3. uri skušnja za skupne zборе in vrtni koncert na Žofinu. Zvečer je bila pripravljena pri Žofinskem otoku ladja za goste, da so mogli uživati čarokrasni pogled na ognjestroj, kakoršen se priredi vsako leto na predvečer sv. Janeza Nepomuka na Vltavi in njenem obrežju. Po ognjestroju je priredil »Hlahol« svojim gostom prijateljski večer v dvorani svojega novega, krasnega doma, ki stoji na Riegrovem nabrežju.

Dan 16. maja je bil prav za prav slavnostni dan jubileja. Ob 8. uri zjutraj so bile skušnje za društva, ki so samostalno nastopala. Ob 10. uri pa je bila pevska in jubilejna skupščina »Hlahola« v staromestni radnici (magistrat), kjer so se zbrali slovanski gostje in zastopniki raznih pevskih društev in glasbenih korporacij ter člani mestnega zastopstva. Starosta »Hlahola«, šol. svetnik *Adámek*, je v iskrenem govoru prav srčno pozdravil vse goste, predsednik Zveze Češkoslovanskih Pevskih Društev, *dr. Motejl*, je podal podroben, kronologičen pregled o delovanju in razvitku »Hlahola«. Na to je svetnik *dr. Schrötter* v imenu mestnega zastopstva izrazil čestitke »Hlaholu« k njegovemu dosedanjemu delovanju in ob enem k pričetku novega petdesetletja. Za temi je nastopilo še mnogo govornikov. Baron *Pražák* je čestital v imenu moravskih pevskih društev in izročil »Hlaholu« častni dar »Filharmonske Besede« v Brnu, umetniško izdelano kovinsko plaketo. Za osrednje društvo češkoslovanskih pevskih društev je čestital prof. *dr. Theuerer*, za zagrebško »Kolo« in Zvezo Hrvaških Pevskih Društev predsednik *Pilepić*,

za »Slavca« iz Ljubljane njegov predsednik *Dražil*, za »Glasb. Matico«, šolo in pevski zbor, pisatelj tega članka v češkem jeziku*) i. t. d.

Po tem slavnostnem zborovanju so se podali skupščinarji k odkritju spominske plošče Smetanove, ki se je vzdala na fronti »Hlaholovega« doma. Podoba na plošči nam kaže Smetano iz one dobe, ko je bil zborovodja »Hlahola«. Naredil jo je akadem. kipar *Beneš* po načrtu Fantyja. Začetek odkritja plošče se je vršil z moškim zborom »Veno« od Smetane, ki ga je zapel »Hlahol«. Slavnostni govor je imel prof. *dr. Zd. Nejedlý* in za njim je govoril v imenu članov »Hlahola« tehnik *Svoboda*, ki je društvnemu predsedniku izročil spominsko ploščo, za kar se je ta s primernimi besedami zahvalil. Končana je bila ta slavnost s »Slavnostnim zborom« Smetanovim, ki ga je zapel »Hlahol«.

Potem se je »Hlahol« s pevskimi društvi poklonil kral. mestu Zlati Pragi na staromestnem trgu pred magistratom, kjer je zapelo nad 2000 pevcev *Kličkov* zbor »Nova zaře« (Nova zarja) s spremljevanjem godbe, dirigoval je zbor prof. *Piskáček*. »Hlaholov« predsednik je nagovoril s primernim toplim govorom mestnega župana *dr. Groša* z zastopniki mesta; govorila sta še *dr. Motejl* in *Rihtarič*. Končno je mestni župan *dr. Groš* v imenu kral. glavnega mesta Prage prav srčno in toplo pozdravil vse češko in slovansko pevstvo ter pri tej priliki izročil »Hlaholu« v imenu mestnega zastopstva v spomin njegove petdesetletnice in njegovega zaslužnega delovanja častno plaketo, izdelano po mojstru *Suchardyju*. Tisoče in tisoče grl je ponavljalo po širokem trgu iskreni »Na zdar!«, katerega je zaklical župan konec govora »Hlaholu«, češkemu ter vsemu slovanskemu pevstvu. Končan je bil ta krasni slavnostni prizor z narodno himno »Kje dom je moj?« in pa s himno »Hej Slované!«, ki ju je vodil zborovodja *Anděl* iz Zagreba in ki so se razlegale iz tisoč in tisoč grl kakor mogočen vihar na daleč in široko.

Tedaj se je razšlo občinstvo; pozvani gostje in slovanski pevci pa so se podali k »častnemu kozarcu vina« (vin d' honneur), to je k pokrepčilu, ki ga je priredilo mesto Praga svojim gostom v starodavni, historično znameniti dvorani staromestne radnice. Tu je vladalo živahno življenje in razveseljevanje v pogovorih bratske sloge med različnimi slovanskimi pevci, vmes pa so se glasile pesmi raznih slovanskih himen kot mogočni akord Slovanstva.

Popoldne je pričel na Žofinu koncert z nastopanjem pojedinih pevskih društev. Tu so nastopala društva: »Lutnia« iz Varšave, »Slavec« iz Ljubljane (pel je »Rožmarin«, moški zbor s tenorsolom *Ferd. Juvanca*), »Akademični zbor« iz Lvova, »Mladost«, klub hrvat. sveuč. grad. iz Zagreba, »Harfa« iz Varšave, »Kolo« iz Zagreba, »Otavan«, »Gregora« iz Piska, »Dobroslav« in »Dobromila« iz Kolina, »Fibich« iz Kralupa, »Lumir« in »Dobromila« iz Příbrame, »Hlahol« iz Plzna, »Lumir« iz Prage III, »Malat« iz Smihova, »Lukeš« iz Smihova, »Pevsko društvo praških učiteljev« in »Slavoj« iz Karlina. V oceno posameznih točk se ne spuščam, ker bi bilo to preobširno; konstatujem torej le na kratko, da je ta nekako tekmovalni koncert pokazal, da pri nas Slovanih petje jako lepo napreduje.

Zvečer je priredil »Kroužek Hlahola« v veliki dvorani na Žofinu humoristično zabavo »Lijak« (ploha), pri kateri so se izvajale skladbe humoristične vsebine, katere se pa nisem mogel udeležiti zavoljo konservatorijskega koncerta, ki je bil ta večer v Rudolfinu.

Jubilejna slavnost »Hlahola« je končala drugi dan, 17. maja, z izletom na starodavni, historično znameniti »Karlův Tyn«. V mogočnem vtisku, ki sem ga od te slavnosti prinesel s seboj, želim, kar sem že na drugem mestu omenil, da bi bil »Hlahol«, ki nam je bil do zdaj zvezda-vodnica, v prihodnjem petdeset-

*) O tem govoru je pisal dnevnik »Samostatnost« dobesedno tako-le: Posebno globok vtisk je napravil češki govor zastopnika »Gl. Matic« iz Ljubljane, starega skladatelja in ravnatelja Gerbića, kateri je želel, da bi postal »Hlahol«, ki je bil do zdaj slovenskim pevcem zvezda, v prihodnje solnce vsemu slovanskemu pevstvu.

letju žarko solnce, ki naj s svojimi zlatimi žarki oživlja vse slovansko pevstvo! — —

15., 16. in 17. maja je praznoval konservatorij v Pragi jubilej stoletnice svojega obstanka. Gotovo lepa, redka in velepomembna slavnost, posebno ako si je zavod kakor ta s svojim delovanjem na glasbenem polju že zdavnaj pridobil svetovno slavo. Predno spregovorim o tej slavnosti, hočem podati nekoliko historičnih črtic o tem zavodu. Leta 1858 je praznoval konservatorij svojo petdesetletnico. Potemtakem je bil ustanovljen že leta 1808. Ker pa tedaj za svoje šole ni mogel dobiti pripravnih prostorov, tako, da so morali učitelji raznih glasbenih predmetov svoje gojence poučevati v svojih privatnih stanovanjih in so šele pozneje dobili primerne prostore v dominikanskem samostanu sv. Jilije, kjer se je šola konservatorija nastanila 27. oktobra 1811, se je slavnost stoletnice prenesla na letošnje leto, ki je stoletnica, odkar je imel konservatorij svoje prostore za šolo. V tem samostanu je bil konservatorij do leta 1885. Ker ti prostori niso več zadostovali zahtevam konservatorija, se je preselil istega leta v krasno palačo »Rudolfinum«. Pa tudi v tej zgradbi niso prostori več zadostovali za konservatorij, tako da se je moralo v zadnjem času najeti še nekoliko lokalitet v privatnem domu blizu »Rudolfina«. — Prvi ravnatelj praškega konservatorija je bil *Dionizij Weber*, znan po svojih glasbeno teoretičnih delih, jako čislan v glasbenem svetu, mož glasbeno naobražen, resnih umetniških intencij in dober organizator. Pod njegovim vodstvom je izšlo iz konservatorija mnogo dobrih instrumentalistov in slovečih umetnikov kakor: *J. Slavik* (češki Paganini), skladatelj *J. Kalliwoda*, slavna operna pevka *Henrieta Sonntag* in sloviti virtuoz na gosli *Ferd. Laub*. Leta 1822 je bil nastavljen kot profesor za solopetje *Giovanni Battista Giordani*, absolvent konservatorija v Milanu, ki je uvedel na praškem konservatoriju italijansko metodo petja. Umril je v visoki starosti leta 1871 v Pragi (poznal sem ga osebno).

Weberjev naslednik je bil *J. B. Kittl*, skladatelj tedaj zvenečega imena. Po njegovem umirovljenju leta 1865. se je zglasil za mesto ravnatelja Bedř. Smetana, pa ga ni dobil, ampak je bil imenovan *Jos. Krejči*, ravnatelj na orglarski šoli, izvrsten harmonik in kontrapunktist. Tudi kot skladatelj, posebno cerkvenih kompozicij, je bil na jako dobrem glasu. Iz njegove šole je izšel (iz orglarske šole) slavni *Ant. Dvořák*. Nikdar ne pozabim, s kakšno vnemo sem poslušal na konservatoriju njegova predavanja iz harmonije, kontrapunkta in kompozicije, kar tukaj s posebno hvaležnostjo do svojega učitelja omenjam. Če tudi je bil v svojih glasbenih nazorih konservativec, vendar pa se mu mora priznati, da je za njegovega ravnateljstva izšlo mnogo izbornih instrumentalistov iz konservatorija, ki so raznesli njegovo slavo po vsem svetu, tako n. pr. genijalni goslač *Fr. Ondříček* (absolv. leta 1876) in drugi. Krejči je umrl leta 1881. Na njegovo mesto je sledil prof. *A. Benewitz*, ki je že pod njegovim ravnateljstvom dolga leta služboval na tem zavodu kot učitelj za gosli, za katero stroko je s poprejšnjimi profesorji Pixisom in Mildnerjem ter poznejšim prof. Ševčíkom položil temelj svetovni slavi violinske šole praškega konservatorija. V to dobo spadajo gojenci, ki so založili sloveči češki kvartet in mnogo odličnih instrumentalistov. Posebno je za ta čas omeniti še sloveče violinske šole prof. *Ševčíka*, iz katere je izšlo mnogo izvrstnih in slovečih virtuozov, med njimi *Kubelik* in za tem *Kocián*. Pod njim se je združila s konservatorijem sloveča orglarska šola leta 1889, ki je do tedaj obstala kot samostalen zavod pod ravnateljstvom *Skuherskega*. Leta 1901 je bil Benewitz umirovljen in tedaj je bil imenovan ravnateljem *Ant. Dvořák*, ki je že prej deloval kot profesor kompozicije na tem zavodu. Pod tem skladateljem svetovnega imena in znamenitim učiteljem kompozicije je dosegel praški konservatorij višek slave v glasbeni umetnosti. Izšlo je mnogo nadarjenih in že na široko priznanih skladateljev iz njegove šole. Na žalost vseh glasbenih krogov je pretrgala nagla smrt 1. maja 1904

njegovo umetniško delovanje na tem zavodu, ki je bilo v slavo in ponos zavodu. Po njegovi smrti je bil imenovan prof. *K. Knittl* za ravnatelja, glasbenik plemenitega umetniškega okusa, železne vztrajnosti in reorganizator z daljnosežnim pogledom. Pod njegovim ravnateljstvom je povsod vladala stroga disciplina. Toda tudi njemu je pretrgala smrt nit življenja že po treh letih njegovega ravnateljstva. Sedanji ravnatelj je *Hen. Kàan pl. Albést*, priznan virtuoz in pedagog za klavir in skladatelj. Razun Benewitza in sedanjega ravnatelja so vsi drugi umrli, poznal sem pa vse dosedanje ravnatelje, razun Dion. Weberja, osebno.

Jubilejna slavnost je pričela 15. maja ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani »Rudolfina« s slavnostnim zborovanjem, katerega so se udeležili razun predsedništva in profesorskega kolegija konservatorija različne oficialne osebnosti, dostojanstveniki, zastopniki češkega glasbenega sveta, umetniki in mnogo nekdanjih učencev zavoda. V začetku tega zborovanja je igral na orgle preludij prof. *K. Stecker*, potem so sledili oficialni govori prezidenta konservatorija grofa *Wallisa* in cesarskega namestnika kneza *Leva Thuna*, ki je med drugim naznanil, da je cesar odlikoval sedanjega ravnatelja *H. Kàana* z naslovom vladnega svetnika, profesorja *Steckerja* in *Königa* z redom Franca Jožefa in služabnika zavoda *Weberja* s srebrnim zaslužnim križem. Med drugimi je govoril tudi mestni župan dr. *Groš*, ki je v svojem češkem govoru povedal, da je mestni zastop sklenil, da se podeli konservatoriju zaslužna svetinja stolnega mesta Prage. Po zaključnem govoru predsednikovem je prof. *Stecker* zopet igral improvizacije na orgle, in zapela se je avstrijska himna. Potem je bila otvoritev glasbene razstave, ki jo je konservatorij ob tej priliki v svojih prostorih priredil. Ista je obsegala mnogo historičnih predmetov, tikajočih se zgodovine zavoda.

Zvečer tega dneva je bil prvi slavnostni koncert v veliki dvorani Rudolfina, obsegajoč komorno glasbo in sicer skladbe skladateljev, ki so bili v stiku s konservatorijem. Prva številka koncerta je bila »Slavnostna predigra in fuga« v D-dur *Jos. Krejčija*, ki jo je prednašal na orglah prof. *K. Stecker*. Potem je sledil kvartet za godala, op. 11 v B-duru *Jos. Suka*, ki ga je izvajal sloveči češki kvartet: *K. Hoffmann*, *Jos. Suk*, *Jurij Herold* in *Hanuš Wihan*, vsi nekdanji gojenci zavoda. Kako je ta četvorica delo izvajala, mi ni treba še posebej omenjati, saj uživa Češki Kvartet slavo najboljšega zdaj živečega kvarteta. V tretji sporedovi številki je nastopila *Magda Dvořák-Šantrůčková*, absolventka konservatorija (l. 1902); zapela je pesmi »Zelená se voda« *K. Bendla* in »Louky, háje« ter »Smíř se s osudem« *Jos. B. Foersterja* z lepim občutkom, krasnim fraziranjem in z lepo izšolanim glasom prijetnega timbra. *Vítězslava Nováka* »Trio quasi una Ballata«, ki je sledil, je moderna kompozicija, polna glasbenih efektov kakor Sukov kvartet. Izvajali so godala prof. *Št. Suchý* in prof. *J. Burian*, klavirski part pa prof. *K. Hoffmeister* ter dosegli s svojo umetniško dovršeno igro najlepši uspeh. Peta številka je obsegala tri pesmi iz »Biblickih pesmi« op. 99 *Ant. Dvořáka*, ki jih je zopet prednašala skladateljeva hči *Magda Dvořák-Šantrůčková*. Konec tega koncertnega večera je bil krasni *Dvořákov* kvartet za godala op. 61 v C-duru, katerega je izvajal gori omenjeni Češki Kvartet z ono fino in subtilno podrobnostjo v detajlih, kakoršna je lastna le temu kvartetu.

Drugi slavnostni koncert, dne 16. maja, je bil posvečen orkestralnim skladbam.

Prvo čislo »Introdukcija in fuga« v c-molu za orgle *F. Z. Skuherskega* je izvajal na orglah prof. *K. Stecker*, ki je priznan mojster na tem kraljevem instrumentu. Potem je igral orkester konservatorijskih gojencev *J. Kalliwodovo* »Slavnostno uverturo«, katero je skladatelj komponiral za petdesetletni jubilej konservatorija l. 1858. Kompozicija je že precej zastarela, sicer pa dovolj efektna. Tretja točka je bila *Seb. Bacha* »Chaconne« za solove gosli. Izvajal jo je samostalno nekdanji za-

vodov gojenec, koncertni mojster *Hans Lange*, ki je z njo žel veliko zaslužene pohvale in priznanja. V prizoru iz opere »Francozi pred Nico« *J. F. Kittla* sem slišal peti komornega opernega pevca (baritona) *Frid. Plaschkeja* iz Draždan, ki je svoj čas absolviral praški konservatorij v šoli gdč. prof. pl. *Dötscher*. To je pevec po milosti božji, kakoršnega že davno nisem slišal. Pri njem so združene vse lepote pevca-umetnika: polnodoneč, krepak, obsežen in jako simpatičen glas, brezhibno nastavljenje tonov, rekel bi plastična vokalizacija in prednašanje polno duše, ki sega poslušalcu globoko v srce. Ni čuda, če je pevec s takimi lastnostmi dosegel s svojim prednašanjem največji uspeh.

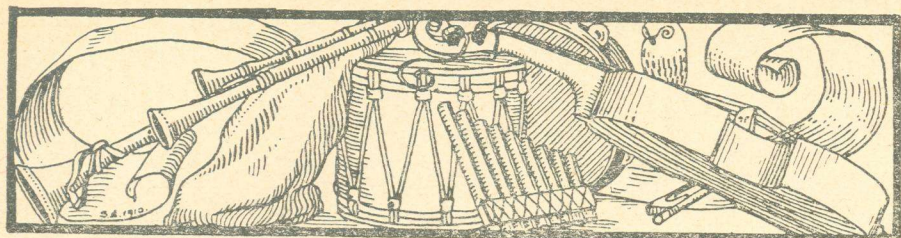
Za njim je zopet nastopil orkester in izvajal uverturo iz opere »Astorga« *J. Aberta*, na kar je v šesti točki zopet pel *Fr. Plaschke* pesmi »Květy lotosu« in »Jen Tý« *Vil. Blodka*, »Ave Maria« *K. Knittla* in »Pesem« *Kam. Horna*, v katerih je iznova pokazal vse lepe lastnosti svoje umetnosti v najlepši luči, tako da je občinstvo elektrizoval.

Krasna skladba »Vyšehrad«, simfonska pesnitev *Bed. Smetane*, je kot osma točka zaključala koncert. Dirigoval je vse orkestralne točke konservatorijski ravnatelj sam, poslednjo na pamet. To je bil užitek, slušati tako izvežban in discipliniran orkester! Že sam pogled na te mladeniške vrste glasbenikov, polne umetniškega ognja, napolnuje človeka z veseljem in radostjo, ko vidi in sluša, s kako vnemo in umetniškim razumom izvaja najtežje skladbe. Zdelo se mi je, da na strune poteza lok gor in dol le ena roka, tako pravilen in precizen je bil potez vseh igralcev godal na lok. Enako pohvalno moram omeniti vse druge orkestralne instrumente. S svojo umetniško izdelano interpretacijo vsebine tega krasnega Smetanovega dela je ta večer orkester konservatorijskih gojencev na novo potrdil veliki renommée, ki ga vživa od nekdanj.

S tretjim koncertom 17. maja je dosegla jubilejska slavnost svoj višek. Izvajala so se tri orkestralna dela *Antona Dvořáka*. Uvertura »V přírodě« (»V naravi«) op. 91, pod duhovitim dirigovanjem *K. Kovařovica* je zablížčala v celi svoji krasoti, ker jo je konservatorijski orkester dovršeno izvajal. Druga koncertna točka, *Beethovnov* koncert za orkester in gosli, op. 61 v D-duru, pa nam je dal priliko, vživati Beethovna v polni meri, ker je v njem nastopil *Fr. Ondříček* in igral solov part. Znano je, da je *Ondříček* idealen interpret Beethovna, kakoršnega mu ni para, ki se vglobi z vso dušo v kompozicijo in nam jo podaja v celoti tako, kakor mora biti in kakor si jo je velikan Beethoven zamislil, ki torej ne stavi v ospredje virtuozno stran svojega instrumenta. Za svojo idealno, umetniško interpretacijo je *Ondříček* žel ogromen uspeh, ki se je manifestiral v burnem aplavzu avditorija. Tudi to kompozicijo je vodil spretno in temperamentno *K. Kovařovic*.

Vrhunec koncerta je bila deveta simfonija *Beethovnova*. Dirigiral jo je genialni dirigent *Os. Nedbal*. Slišal sem to nedosežno, velikansko umetniško delo že nekolikokrat, toda tako dovršeno, precizno in v vseh delih do podrobnosti izglajeno še ne. *Nedbal* je temperamenten dirigent, ki zna sugerirati celemu ensembelu svoje pojmovanje in svoja čuvstva. Zato je pa tudi bila izvedba težavnega dela v celoti na oni višini, kakoršna se le redko kje najde. Morda edino le — saj meni se je tako dozdevalo — tempo v »Scherzo« je bil nekoliko prenačilen. Nadvse težavni vokalni del v poslednjem stavku simfonije je izvajal solistični kvartet: operna pevka *B. Foerster-Lauterjeva*, *Bož. Tůma-Dandova*, operni pevec *Ant. Karas* in komorni pevec *Frid. Plaschke*, ter zbor zavoda, pomnožen z nekaterimi nekdanjimi gojenci in gojenkami konservatorija, ki so svojo pretežavno nalogo častno rešili in pripomogli k velikanskemu uspehu izvedenja tega najveličastnejšega simfoničnega dela. Dirigenta in solisti so bili celi večer predmet posebnih ovacij.

Drugi dan po slavnostnih dneh je priredil profesorski kolegij zvečer banket. Drago mi je bilo, da sem se pri tej priliki sešel z nekaterimi svojimi nekdanjimi součenci, kolegi in glasbeniki iz vseh končin sveta.

Prvi avstrijski glasbeno-pedagoški kongres na Dunaju (20.-23. apr. t. l.).

HINKO DRUZOVIČ.

Zivimo v dobi socialnih, pa tudi temeljitih učnih reform. Posameznik najde najizdatnejšo oporo za pretvarjanje svojih misli v prakso le v organični združitvi z enakomislečimi. Tako je tudi z muzikalno-pedagoškimi reformami. V to svrhu je bila potrebna predvsem zveza vseh strokovno usposobljenih glasbenikov-učiteljev. Strokovna pedagogika, akoravno

je ista še v prvih povojih razvoja, naj se čedalje bolj upošteva i v glasbenem pouku. Če se na ta način glasbeni pouk nanovo prerodi in izginejo enkrat tudi žalostne prikazni večkrat umazanega konkurenčnega boja, potem tudi gotovo plodnosne posledice novega stremljenja izostale ne bodo. Te se že baš javljajo osobito v Nemčiji in to le kot posledica ozke organizacije tamošnjega glasbenega učiteljstva. Ondotni vspehi so rodili in pospeševali idejo slični avstrijski organizaciji, ki se je tudi uresničila povodom prvega avstrijskega kongresa glasbenikov-pedagogov. Mnogoštevilni obisk tega kongresa (nad 1200 udeležencev) pa je pričal, da je zadeva tudi pri nas dozorela in postala aktualna, ter da so podani vsi pogoji napredka na polju glasbenega pouka. Povdarjati je še osobito živo zanimanje in izdatna podpora cele akcije zastran naše učne uprave; to daje upanje, da se bo tudi glede glasbenega, oziroma pevskega pouka na javnih šolah vseh kategorij obrnilo marsikaj na bolje. In to nam je živa potreba.

Na sporedu kongresa so bili štirje glavni ter 22 stranskih referatov. Splošnega zanimanja so le prvi.

»O preosnovi glasbenih izpitov« je poročal podpredsednik državne izpraševalne komisije v Pragi, c. kr. okr. glavar baron Procházka. Današnji glasbeni državni učni izpiti naj se delé in sicer a) za potrebe srednjih šol in učiteljišč ter b) za zasebni pouk. Pri kandidatih prve vrste je zahtevati večjo splošno (zrelostni izpit) kakor tudi strokovno-tehnično naobrazbo. Izpit za privatni glasbeni pouk naj se razširi na vsa godala in polagati ga je le še na podlagi večletne prakse. Kandidatje prve vrste se pripravljajo osobito na glasbenih semeniščih, kakršno obstoja že na dunajski akademiji. Za meščanske šole bo treba posebnega učnega izpita iz petja.

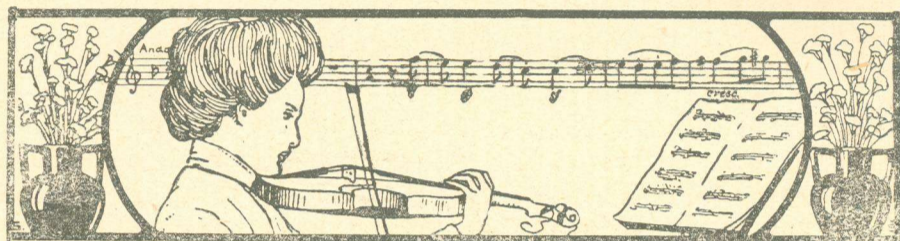
»O socialnih in stanovskih vprašanjih« je predaval ravnatelj Glasbenih Šol na Dunaju, *Kaiser*. Glasbene šole je treba ustanavljati po lokalnih potrebah. Učitelji naj bodo državno izprašani za dotične stroke, v katerih poučujejo. Zavodom, ki delujejo vspešno, naj se podeli pravica javnosti. Naučnemu ministerstvu naj se prideli posebni glasbeni svet (Musikrat), ki bo reševal glasbene zadeve in v katerem bodo zastopani teoretično in praktično usposobljeni glasbeniki vseh kategorij. V privatnem pouku je treba uvesti minimalne mesečne honorarje ter celomesečno medsebojno odpoved.

Z vprašanjem »O glasbenem pouku« se je bavil referat akad. profesorja *R. Dittricha* na Dunaju. Ves šolski glasbeni oz. pevski pouk, počenši od osnovne šole dalje, je treba izboljšati. Učni načrti naj se na podlagi novodobnih načel sestavijo nanovo, uvede naj se strokovno nadzorstvo in

prirejajo naj se za učitelje šolskega petja nadaljevalni tečaji.¹⁾ Na univerzah potrebujemo stolice za glasbeno-znanstvene stroke (kakoršne so n. pr. na Angleškem).

»O namenu in smotru glasbeno-pedagoške zveze« je poročal prof. *H. Wagner*, glasbeni učitelj na c. kr. učiteljišču na Dunaju. Smer zveze bodi izboljšanje vsega glasbenega pouka ter povzdiga gmotnega in socialnega položaja glasbenega učiteljstva v obč. Zveza, ki šteje le strokovno in praktično usposobljene ude, sklicuje vsako drugo leto kongres, izdaja strokovni list,²⁾ osnuje krajevna društva glasbenih učiteljev ter posreduje tudi službe. Pravi udje muzikalno-pedagoške zveze morejo le postati vodje in učitelji glasbenih šol, izprašani glasbeni učitelji javnih šol ter zasebni glasbeni učitelji, in to le na podlagi strokovnih izpričeval. (Udnina znaša na leto 12 K, za podporne člane 8 K.)

Povodom letošnjega 5. berlinskega glasbeno-pedagoškega kongresa se je že izprožila misel o zvezi vseh sedaj obstoječih glasb.-pedag. zvez. Ista bode mednarodna in baš radi tega najdalekosežnejšega kulturnega pomena. Tesnejša zveza slovenskih glasbenikov-pedagogov pa je sedaj aktualno vprašanje.

Koncerti.

Ljubljana. Koncert »Glasbene Matice« dne 10. maja 1911. V tem koncertu me je zlasti zanimalo novo večje delo *Viktorja Parme*, balada »Povodni mož«. Kak govor bo govoril v tej temni, demonični baladi Parma, čegar delo in menda tudi vse resnično nagnjenje je bilo dosedaj — izvzemši par začetniških del — v brezskrbni, lahkomiselni opereti?!

V naprej omenim, da nisem med tistimi, ki Parmo malovažujejo že samo radi tega, ker se peča z opereto.

Slišal sem sicer samo njegovo zadnjo opereto (»Nečaka« mislim) in dobil pred delj časom v roko partituro njegove »Stare pesmi«. Pri obeh pa mi je pala v oči njegova spretnost v formi in zlasti v ravnanju z orkestrom. Tu in tam me je presenetil in vzradostil kak melodičen domislek, kažoč lastno individualno lice in zmisel za umetniško ubranost.

Analizujoč splošni vtisk novega dela Parmovega morem tudi pri njem konstatirati iste pozitivne lastnosti: lahkotno obvladanje forme — menda srečna dedščina Parmovega romanskega pokolenja — za samouka nenavadno, naravnost presemetljivo prozornost, barvenost in sočnost orkestra, kadar je potrebna.

»Povodni mož« je balada.

In tehtajoč glasbeno vsebino Parmovega dela, je vprašanje, ali odgovarja glasbeni izraz in glasbena ubranost Prešernovi baladi, je-li izraženo individualno in zanimivo.

Tu Parmi ne morem prihraniti očitka. Kar je v opereti mogoče koristno ali vsaj opravičljivo: lahkomiselnost in ne prevelika izbirčnost v izberi in porabi muzikalnih misli, resnemu delu gotovo ni na korist. Rad priznavam, da se je Parma sicer očitno trudil, držati se na dostojnem nivoju, vendar imam vtisk, da je bil premalo kritičen, in da je brezdvomno zmožen, nuditi kaj muzikalno tehtnejšega, kakor je pa povprečno »Povodni mož«.

¹⁾ Prvi tak tritedenski tečaj bode meseca septembra t. l. na Dunaju.

²⁾ Glasilo »Musikpädagogische Zeitschrift« v zalogi in kot priloga »Merkerja« na Dunaju. Udje ga dobivajo brezplačno. Izhaja mesečno. Urednik: Prof. Hans Wagner.

(O 1. avstr. muzikalno-pedagoškem kongresu izide poročilo, ki bode obsegalo doslovno vse referate, v zalogi Universal-Edition na Dunaju. Cena 3 K 60 h.)

Sicer so tudi v tem delu posamična mesta, ki srečno zadenejo trenutno razpoloženje, vendar so močno sporadična. Močno samo obljube, neizpolnjeno upanje.

V obče pa je Parma preveč prijazen in domač z vsakim muzikalnim znancem, ki ga srečajo njegove misli.

Takoj spočetkoma se oglašajoči motiv povodnega moža! Kje so časi, ko je še takšen motiv v takile harmonični obliki navdajal poslušalca z grozo pred rečmi, ki jih ima povodnjak izvršiti v baladi! Mogoče v dneh dedovega deda. Dandanes sta zmanjšani septimni akord in po njem tako se izprehajajoča melodika že izgubila vsako grozo. Današnja moč in bogatost harmonike je tolikšna, da se ob njej sliši povodnega moža motiv le še kot prijazna fraza. In povodni mož, kojega značaj bi bil tak, kakor je značaj njegovega motiva, ne bi Urške med gromom in bliskom zanesel v šumečo valovje Ljubljane, marveč bi ji rajši na bregu postavil ribiško hišico in bi z eno roko — umni ribič — ribe lovil, z drugo pa Urškine otroke pestoval.

In takoj tu, pri tem prvem motivu zadenem na ranljivo mesto Parme: Njegova modulatorična sila, njegova sila harmonike se mi zdi minimalna. S toniko in dominantno in s par najbližjimi toničnimi sosedi se po naravi stvari izhaja pri stvareh veselega lahkotnega značaja. Tu je melodična črta in ritem vse, priprosta harmonika na mestu. Toda pri stvareh močnih in strastnih občutij!!?

Ne pomaga nič, studirati je treba moderne stvari, treba se v harmoniki in melodiki **modernizovati**. Kajti v umetnosti je modernizem, t. j. napredek in razvoj, dogma, in kdor vozi po starih, izvoženih tirih in ponavlja stare, že od starih dovolj dobro in definitivno povedane reči, anathema sit!

Sicer pa je takoj v uvodu Parmovega dela kratko mesto, ki kaže lepo baladno ubranost, toda je le kratek nastavek brez izpeljave. (Ob ležečem basovem cisu prinašata samotna klarineta v svoji tako karakteristično temni najnižji legi motiv povodnega moža v okrajšavi.) In človeku je žal, da so afirmacije Parmovega talenta le tako trenutne in bliskoma izginjajoče v povprečnosti.

Sam na sebi t. j. muzikalno mi je vseč prvi stavek (1. in 2. kitica Prešernovega teksta), ki ga poje zbor. Priprost je, lahko, pa zelo zvonko postavljen za zbor.

V njem — kakor tudi v poznejših partijah dela — se človeku tu pa tam zdi kaka melodična kretanja, da zveni kakor narodna. Odločno pa mi v tem stavku ni vseč okret v fis-dur. Redno vsakokrat me je pri slušanju neprijetno dirnil*). Kakor rečeno, mi je ta prvi stavek v čisto glasbenem pogledu vseč. Ni mi pa vseč njegova poraba. Kakor je ta stavek — ki je repetiran na 4. in 5. kitici — po svojem značaju in po svojem uvodu (uvod je spreten zagon v lahno zibajoč stavek) prav na mestu za 4. in 5. kitico Prešernovega teksta, tako nina mestu za 1. in 2. kitico. Zakaj snovno in vsebinsko so 1., 2. in 3. kitica kot skupina vendar bistveno različne od 4. in 5. Zato ne gre, če hočemo vzdržati enotnost v izrazu glasbe in besedila, da bi te vsebinsko tako različne skupine kitic nosile jednako muzikalno obleko. Besedilo bi se tako ponižalo do brezpomembnega obešala, kamor bi obesil, kar se ti zdi.

Izmed nadaljnega glasbenega dogajanja so mi vseč epizode: »želi si plesati ž njim deklica vsaka« (ne sicer preveč individualno ali temperamentno), »to reče in se ji globoko prikloni« s kaj plastičnim okretom v melodiji in harmoniji, dalje sopranska partija: »nobene stopinje še nisem plesala etc.«, graciozno risani spevi.

Ne ugaja mi pa prav nič tenorjeva partija; zdi se mi vsakdanja, sladkobna, frazasta. Muzikalno precej mrtev vtisk

*) Takoj bi niti ne mogel povedati, zakaj? Mislim, da je premalo pripravljen. Po vsem, kar se godi pred omenjenim okretom, bi mogel ta fis-dur biti le ges-dur kot 6. stopnja b-mola in okret vanj bi toraj bil tipični slučaj varajočega sklepa na 6. stopnjo tonovega načina. Ali da je ta 6. stopnja šesta b-mola, za to je v predidoci glasbi, ki se suče konstantno v b-duru, premalo priprave. Odtod prejkone neprijeten vtisk. Modulatoričen defekt!

napravljaja name kompozicija 9. kitice (motivično povzeta iz uvoda) in njena repeticija (12. kitica).

O viharju, prenapolnjenem s pikolovim pobliskavanjem, ne bi rad mnogo govoril, dasi rad priznam, da mu je dal skladatelj neko gotovo muzikalno tehtnost, uporabljajoč že uvodoma eksponirani motivični material — Parma je v celem delu sploh očitno stremel po enotnosti, kar mu bodi posebno šteto v dobro — ne bi rad govoril o tem viharju in o tem, kaj vse tu orkester »izraža«, ker bi že rad, da bi se občinstvo vendar enkrat odvadilo polagati kako važnost na to, kako glasba »slika«, da bi že enkrat čutilo, da take igrače nimajo prav nič opravka z glasbeno vsebino in vrednostjo kakega dela.

»Povodni mož« konča s kaj zvonko instrumentiranim stavkom, vendar se mi zdi, da se glasbeno razpoloženje stavka ne krije s tekstovo vsebino, glasba se mi zdi na tem mestu nekako premehkobna, neepična.

Izvajanje dela je bilo zlasti v zboru dobro. Dolžni respekt pred večjim izvornim domačim delom bi zahteval primerne zastavitve tudi v solističnih partijah.

Boletova ima sicer vse premise, postati prav dobra pevka, ali dosedaj v svojem muzikalnem občutevanju ni prosta, ni emancipirana šole; toda, da se *Kovača* — saj bo mogoče kedaj še zvezda na tenorskem nebu — pri njegovem dosedanem znanju in pri njegovi dosedanji pevski izobrazbi pusti za botra pri krstu relativno toliko pomembnega dela kakor je Parmov »Povodni mož«, bi jaz na Parmovem mestu smatral za razžaljenje.

Še mi je v radost poročati o dveh novih solopesmih *Devovih*. (Te — kakor še par drugih — je pa *Boletova* prav ljubeznjivo zapela.) Moram reči, da sem bil teh Devovih pesmi iskreno vesel, ko sem jih dobil v roke.

Sicer, kakor sem »Povodnemu možu« Parme izkazal pri nas Slovincih redko zasluženost čast stroge in ne samo relativne kritike, ne bi trenutno še mogel istega storiti Devu, kajti za to je Devovo tehnično znanje — vsaj v nekaterih pogledih in za enkrat — nerazmerno manjše od Parmovega. Ali Devove pesmi diči tako neprisiljena muzikalna fantazija, tako nežna, ljubka naivnost in živahnost in ob enem iskrenost, da mi je kar presneto vse eno, če je tudi kje malo neroden.

V koncertu je nastopil v dveh večjih točkah kot pianist *Anton Trost*. Pa ker sem se danes namenil poročati le o domačih novih delih, pohvalim Trosta rajši prihodnjič. Konečno sva bila v koncertu moja »Serenada« in jaz toliko prizadeta, da so neznanzi zlikovci najinemu poetu nekaj členov izpahnili. S provzročitelji te poškodbe se pomenim na drugem kraju.

Anton Lajovic

Ljubljana. Koncert »Ljubljane«. — V nedeljo 25. jun. t. l. je imelo Slov. Glasbeno Društvo »Ljubljana« svoj III. redni koncert, pri katerem je zopet na lep in dostojen način dokumentiralo svoje veliko stremljenje po napredku slovenske glasbe. Slovenska glasba si je v zadnjem času brezdvomno tudi v »Ljubljani« pridobila pridnega in častnega borilca in pospeševalca.

Tretji »Ljubljanin« koncert je nudil jako zanimiv in razmehroma bogat spored: mešane in moške zборе ter orkestralne oziroma instrumentalne točke.

Dokaj močni mešani zbor je zapel šest od društvenega pevovodje *Svetka* harmoniziranih narodnih pesmi, ki so bile do sedaj — vsaj tako mislim — splošno malo poznane. Večinoma so prav čedne v obliki, mile v izrazu, sicer pa ne kažejo kakih posebno značilnih in markantnih potez. *Svetkova* harmonizacija je solidna, ne preveč preprosta in ne preveč umetna, torej ravno prav umerjena. Zbor je zapel pesmi prav sigurno in dosti občuteno. — *Gerbičeva* »Barkarola« je že starejša skladba, v lahnih ritmih se gibajoča, prikupljiva po svoji prijazni melodiki in sveži harmoniki. Zbor jo je dobro pogodil, baritonist pa ni bil ravno srečno izbran ali pa se morda — ne vem, iz kakega vzroka — vsaj ni mogel tako razviti, kakor

bi bilo lepemu baritonskemu mestu primerno. — Sledil je *Svetkov* izvrstno zamišljeni, v celoti precej originalni mešani zbor »Ponte dei sospiri«, v katerem je posebno dramatično obdelana druga kitica:

„Gondoljer se ob veslo oprè
— nagne glavo — in zasanja v davnine.
Vzdrami se! — Kdo naj preteklost živi?
Svet je prekrasen, — prodajva spomine!“

Najprej poje ves zbor unisono, od »Vzdrami se!« dalje moški zbor. V tretji kitici nastopi zopet mešani zbor. Skladba je krasno vspela. Ravno pri tej skladbi je prišel zbor najbolj do veljave. — *Lajovičev* mešani zbor »Z daljnega je morja« je skladba posebne vrste, nekak tip skrajno moderne struje v naši zborovski literaturi. Dasi bodo take in enake skladbe našemu občinstvu še dolgo časa tuje in malodostopne, vendar smatram korak »Ljubljane«, ki je spravila to izredno težko skladbo na oder, kot hvalevreden. Prav je, da se tudi take izredne in nenavadne skladbe izvajajo; ker — kolikor toliko solidno — izvajano skladbo veliko lažje presodim glede njene vrednosti, kakor pa, če jo poznam le iz partiture. Priznati pa moram, da sem od *Lajovičevega* zbora — vsaj za svojo osebo — pričakoval večjega učinka nego sem ga doživel pri tem koncertu. Morda se posreči pozneje kedaj »Ljubljani« sami, morda »Glasbeni Matici«, s tem orjaškim zborom nekoliko bolj prodreti.

Od moških zborov sta se proizvajala *dr. Schwabov* »Večer na morju« in *Ferjančičev* »Zvončku«. Obe skladbi in preje imenovani *Lajovičev* zbor so izšli v »Novih Akordih«. Moška zbora, oba čedni in ne težki skladbi, sta se srednje dobro izvajala. Ob finejšem niansiranju — in kar se *Ferjančičevega* zbora tiče — tudi pri nekoliko počasnejšem tempu v prvem in zadnjem delu bi se bilo dalo iz obeh ved sigurno še več napraviti.

Celotni zbor »Ljubljane« se pod energičnim in vstrajnim *Svetkovim* vodstvom dokaj dobro razvija in treba od II. do III. koncerta konstatirati zlasti v ženskih glasovih (najbolj pri sopranih) precejšen napredek.

Orkester »Slovenske Filharmonije« je pod vodstvom kapelnika *Czajanka* izvajal dve skladbi domačih skladateljev: *Premrlov* »Scherzo« in *Lajovičev* »Adagio« (Štirično prireditev za klavir so prinesli »Novi Akordi« l. 1901. v 3. št.). *Premrlov* »Scherzo« je preprosto zamišljena, tematično izpeljana skladba ljubeznjivo-šaljivega značaja, pri kateri je uporabljen za današnje razmere primeroma majhen orkester (brez pozavn), a je skladba tudi kljub malim sredstvom napravila zelo ugoden in prijeten vtisk. *Lajovičev* »Adagio« je pa vsekako bolj modern v izrazu in v uporabi orkestralnih sredstev, v obliki pa istotato soliden kakor *Premrlov* »Scherzo«. Vseskozi plemenita, krasno instrumentirana skladba je na poslušalce prav mogočno učinkovala.

Najkrasnejša točka celega sporeda pa je bil nastop prof. *Kleina*, člana orkestra dunajske dvorne opere, ki je s spremljevanjem orkestra izvajal *Saint-Saënsov* »Koncert za violinčelo« op. 33. in potem še sam kot pravcati solist se produciral v treh kosih *Bachove* »Suite« ter dodal vsled velikanskega povsem zasluženega aplavsja še divno *Schubertovo* pesem »Am Meer«. — Prof. *Klein* je umetnik prve vrste. Izredno simpatičen je že njegov nastop; igra od srca in z neko lahkoto, da se je treba čuditi. Tehnično težka mesta mu ne prizadevajo nikakih skrbi. Bil je užitek, gledati in poslušati tega izredno nadarjenega in znamenitega čelista. Tudi »Ljubljani« smo za to odlično pridobitev h koncertu odkritosrčno hvaležni.

Kar se tiče sporeda, bi se pa usojal omenjati in prositi, naj da »Ljubljana« vse za koncert odmenjene skladbe natisniti v tistem redu, v katerem se nameravajo pri koncertu izvajati, ne pa kakor se je pri dosedanjih koncertih prakticiralo in so se postavile na spored le skupine: mešani zbori, moški zbori, orkestralne točke. To je bila

dosedaj odločno velika napaka, in je občinstvo radi te samovoljne in popolnoma neprimerne razvrstitve sporeda že večkrat po vsej pravici izražalo svojo skrajno nevoljo.

Stanko Premrl

Maribor. Glasbeno poročilo za sezono 1910/11 mora za beležiti povprečno lep napredek napram lanskemu.

Pevski zbor Slovenske Čitalnice se je razvil dokaj krepko, posebno, če se upoštevajo tukajšnje razmere. Nanovo se je ustanovil ženski oziroma mešan zbor. Najboljši pregled napredka in delovanja pa nam dajejo obiski rednih pevskih vaj. Od 15. septembra do začetka junija je bilo teh-le 99. Razvrsté se pa sledeče:

Moški zbor je imel 37 vaj, katere je obiskalo 1512 pevcev; povprečno torej 34 pevcev na eno vajo. Dobršen in najbolj stalni del tega zbora tvarjajo dijaki tukajšnje gimnazije in učiteljišča, ki so sodelovali tudi pri koncertu.

Vaj za ženski zbor je bilo 31. Obisk: 596 pevk, torej približno 21 na eno vajo. Za zunanje pevke so bile še 3 posebne vaje, katere je obiskalo povprečno po 8 pevk.

Skupnih mešanih vaj je bilo 15. Obiskalo jih je 816 pevcev in pevk, torej povprečno vsakokrat 55.

Tečaj za začetnike je imel 13 vaj, obiskalo ga je 293 pevcev in pevk, povprečno torej 23 na eno vajo. Posetniki so bili večinoma dijaki, vsled česar tečaj svojega prvotnega namena, služiti v izobrazbo domačih pevk in pevcev, ni docela dosegel. Radi tega se je tudi opustil. Pač pa se bo za to s prihodnjim šolskim letom ustanovila pevska šola za otroke. Vzgojiti se hoče s tem pevski naraščaj in pričakujejo se od te naprave tudi izdatnejši vspehi. Ker se je oglasilo že lepo število učencev in učenk za vstop in je pevski odsek v učiteljici *A. Štupici* pridobil za stvar vneto učno moč, je začetek šole zasigurnen.

Glavna prireditev pevskega odseka je bil koncert dne 12. marca, s sodelovanjem Glasbenega Društva. Imel je lep stvarni in tudi gmotni vspeh. Nastopilo je 80 pevskih močij, 50 pevcev, 30 pevk. Pri sestavi sporedov tukajšnjih koncertov se upoštevajo predvsem slovenske ter slovanske narodne pesmi. Razun tega se občinstvo seznanja z najboljšimi proizvodi slovenskih, osobito pa novejših skladateljev. Pa tudi svetovne, osobito slovanske umetne pesmi se bodo vselej primerno upoštevale. Tako se je občinstvo n. pr. v dosedanjih, četudi še maloštevilnih nastopih že seznanilo s slovenskimi narodnimi pesmimi raznih prirediteljev (*Hubad, Čerin, Foerster*), s češkimi (*Malat*) in s srbskimi (*Mokranjac*). Od naših skladateljev so bili že na sporedu: *Adamič, B. in G. Ipavic, Lajovic, Nedved, Procházka, Savin in Schwab*; od drugih slovanskih pa *Gričaninov in Glinka. Mozart in Schumann* sta zastopala svetovno glasbeno slovstvo.

Pevski zbor je še nastopil na zabavnem Silvestrovem večeru ter ob priliki slavnosti v prid družbi sv. Cirila in Metoda.

Da se oživlja in utrjuje društveno življenje v pevskem zboru, se je priredil po koncertu zabaven večer v mali dvorani »Nar. doma«. Za izborni vspeh te prireditve kakor tudi za pospeševanje pevske stvari, osobito, kar se tiče ženskega zbora, sta si pridobili velikih zaslug gospa in gospica prof. *Majcenova*. Če se pomisli, da so v Mariboru izvajajoči udje Dramatičnega Društva, Sokoli kakor tudi člani pevskega zbora mnogokrat ene in iste osebe, se mora povdarjati požrtvovalnost poedincev; zadržuje pa stalni in še večji napredek mnogokratno menjavanje članov vsled preselitve. Za razvoj pevske zadeve gre pa priznanje neumornemu načelniku pevskega odseka, kand. not. *A. Ašiču*.

Glasbeno Društvo letos radi pomankanja denarnih sredstev ni priredilo samostojnega večjega koncerta. Gojila se je predvsem le domača glasba. Novembra meseca je bil ljudski koncert v veliki dvorani, junija meseca pa vrtni koncert. Glasbeno Društvo je še priskrbelo gledališčno godbo pri 16 predstavah Dramatičnega Društva ter plesno godbo ob raznih prilikah. Izvajajočih godbenikov je bilo 12—20. Za obstoj tega

društva, ki se ima boriti z marsikaterimi težkočami, si je pridobil zasluge razen dirigenta osobito požrtvovalni društveni gospodar, trgovec *Berdajs*. H. D.

Trst. Naša pevska društva so v zadnjem času vendar začela segati po boljšem in novem. Vzglede in spodbudo jim daje podružnica Glasbene Matice. Opažati je veselo medsebojno tekmovanje, kar je le v korist in povzdigo naše glasbe.

Naj navedem na kratko zadnje glasbene priredbe.

Podružnica Glasbene Matice je priredila svoj zadnji koncert pretekle sezone 29. aprila. Sodeloval je mešani in moški zbor, solistka *Mira Dev-Costaperaria* in vojaška godba 97. pešpolka.

Godba je, kakor običajno, prav dobro igrala *Goldmarkovo* »Sakuntalo«, *Smetanov* »Blanik« in velezanimive »Muzikalne slike« *Musorgskega*. Mešani zbor je najboljšje pel *Jenkov* »Tanana« z orkestrom, dobro pa tudi ostale točke: *Gerbič* »Žitno polje«, *Krek* »Vabilo«, *Mirk* »Majolčica«, *Adamič* »Petnajst let«. Moški zbor je pel *Mirkov* »Sprehod«. *Costaperaria* je žela vsestransko hvalo v prvi vrsti s *Krekovo* »Šum vira in zefira«. Poleg dveh *Griegovih* in »Švedske narodne« je pela še arijo *Gabriela* iz »Stvarjenja«, krasno »Uspavanko« iz *Smetanovega* »Poljuba« in pesem *Zibela* iz *Fausta*. Koncert je bil prav zadovoljivo obiskan in je vspel lepo.

Svojo II. javno produkcijo je priredila Glasbena Matica 21. junija. Na sporedu so bili med drugimi *C. Cui*, *E. Kraus*, *Čajkovskij*, *Scharwenka*, *Rebikov*. Kot prvo slovensko klavirsko skladbo je igral iz *Waschtetove* šole *Vladimir Rybař* mojo *Humoresko*. Ob koncu dobro vspele produkcije klavirskih in violinskih učencev je zapel mešani zbor *H. Jüngstove* Jugoslovanske vaške slike. Po sodbi ravnatelja *Hubada*, ki je šolo dvakrat nadziral, ista dobro napreduje in ji je trden obstoj zagotovljen.

Poleg Gl. Matice je najbolj delavna Čitalnica pri Sv. Jakobu. Priredila je tri *Ipavčeve* večere: pri Sv. Ivanu, v Rojanu in v Prvačini, katerih čisti dobiček je namenjen za spomenik bratoma *Ipavcema*. V kratkem bo praznovala Čitalnica svojo desetletnico.

Društvo »*Velesila*« v Škednju je imelo 14. maja svoj vsakoletni redni koncert, ki v programu ni kazal sicer nič novega, a je bil zanimiv vsled *Ipavčeve* skladbe: »*Kdo je mar*«. Obisk je bil, žal, nekoliko slab.

Društvo »*Ilirija*« pa je imelo svoj koncert 7. maja pri Sv. Ivanu. Pela je med drugim *Kriškovega* »*Utopljenko*«, ruski »*Ej uhnem*« in moji »*Petnajst let*« ter »*Dekletce, podaj mi roko*«. Pevski zbor bo vsled pridnosti svojega pevovodje čimdalje lepše napredoval.

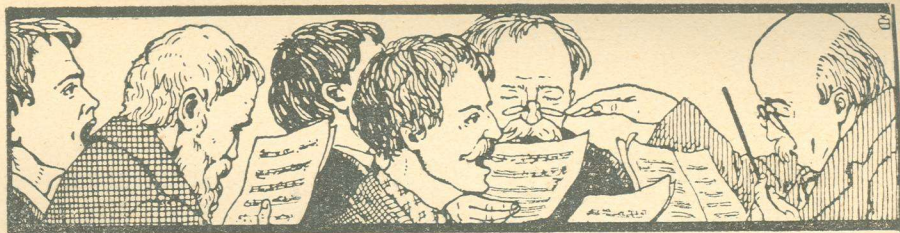
Društvo »*Primorec*« v Trebčah je praznovalo s pevsko slavnostjo, žal, pri zelo slabem vremenu, svojo desetletnico 11. junija. Sodelovalo je dokaj pevskih društev z novimi slov. skladbami, tako »*Primorec*« z mojimi »*Vasovalcem*« in »*Himno*«, »*Zarja*« s *Foersterjevo* »*Povejte ve planine*«, »*Hajdrih*« z mojo »*Lipo*« itd.

Tudi društvo »*Adrija*« je imelo svojo pevsko priredbo 18. junija, a žal, nisem mogel biti navzoč in tudi sporeda nisem dobil.

Sicer je težko v Trstu in okolici biti pri vseh priredbah, ker jih je zelo mnogo in po dve ali celo več na isti dan.

Vendar pa sem tu naštel glavne pevske dogodke. Razvidi se iz delovanja pevskih društev, da so začela umevati svojo nalogo, ki zahteva na prvem mestu glasbeno vzgojo širših slojev, in šele v drugi vrsti zabavo in veselje.

E. Adamič

Glasbena društva.

Glasbena Matica v Ljubljani. Dne 1. julija t. l. se je vršil občni zbor Glasbene Matice, kateremu je predsedoval društveni podpredsednik, šolski svetnik in ravnatelj *dr. J. Bezjak*. Po primernem nagovoru predsednika je poročal tajnik *dr. Žirovnik* o društvenem delovanju. Iz njegovega poročila posnemamo sledeče: V okviru društva je bilo pet sekcij, odbor je imel 11 sej. Izredna občna zbornica sta bila dva. Na glasbeni šoli je poučevalo 14 učiteljev; število rednih učencev je znašalo 376 in 98 izrednih. Skupaj 474 gojencev. V prvem polletju je znašalo oproščenje šolnine 1763 K, v drugem 1406 K. Ob koncu šolskega leta so se vršile 4 šolske produkcije, v dneh 3., 4. in 5. julija pa javne skušnje gojencev. — Društvo je priredilo v Ljubljani štiri koncerte, enega v Opatiji in enega na Sušaku, skupaj 6 koncertov, med katerimi je bil prvi posvečen *Jenkove*mu častnemu večeru, drugi pa modernim novejšim slovenskim skladbam. — Pevski zbor je štel 200 članov. Podpore so znašale: državna 4000 K, deželna, ki se nam še ni nakazala 2400 K, deželnega stolnega mesta Ljubljane 3000 K, od 6 denarnih zavodov skupaj 340 K, po gdč. *Beti Nolljevi* 100 K. — Članov je bilo 890 (9 častnih, 58 ustanovnih, 377 rednih ljubljanskih, 308 rednih izvenljubljskih in 138 samopravnih članov pevskega zbora.)

O podružnicah Glasbene Matice je poročal koncertni vodja *M. Hubad*, ki je izvajal, da delujejo vse prav uspešno. Podružnica v Gorici šteje 138 rednih in 70 izrednih, skupaj 208 gojencev, in je imela v tem letu 2 produkciji. — Podružnica v Kranju šteje 31—45 instrumentalnih in poleg tega še učence za teorijo in petje ter je priredila z gojenci 2 produkciji. — Podružnica v Trstu šteje 45 instrumentalnih učencev in 26 učencev za teorijo in petje; imela je dve javni produkciji gojencev. — Podružnica v Celju šteje 25 gojencev in je imela 1 produkcijo oziroma koncert. — Na vseh šolah dobivajo učenci soliden sistematičen glasben pouk in dobro muzikalno vzgojo. Vspehi vedno bolj naraščajo in glasbene šole postajajo važen faktor kulturne izobrazbe slovenske mladine. Vzdrževalci, odbori in učiteljstvo vodijo plemenito delo za povzdigo slovenske naobrazbe.

Po poročilu blagajnika *dr. Krevla* je bilo 45.508,83 K dohodkov in 48.581 K 01 h izdatkov. — Proračun za leto 1911/12 izkazuje na dohodkih 36.300 K in 48.990 K na izdatkih, tedaj primankljaja 12.690 K. Z ozirom na veliki delokrog, na kulturni pomen, na resnost delovanja, na veliko število učencev in učiteljev, se smeta deželna in mestna podpora imenovati pičili.

Vsa poročila so se vzela odobrujé na znanje in se je dal na predlog pregledovalca računov *Pibernika* odboru absolutorij.

Nato so sledile volitve. Na predlog svetnika *Petrovčiča* je bil z vzklikom voljen predsednikom šolski svetnik ravnatelj *dr. Janko Bezjak*, a odborniki so sledeči: deželnosodni nadsvetnik *Fran Andolšek*, prof. *Anton Jeršinovic*, deželnosodni svetnik *Fran Kobler*, notarski kandidat *dr. Josip Krevel*, muzejski ravnatelj prof. *dr. Josip Mantuani*, deželnosodni svetnik *Franc Milčinski*, okrajni sodnik *dr. Franc Mohorič*, rač. svetnik *Anton Petrovčič*, regens chori *Stanko Premrl*, zdravnik *dr. Vladimir Rudež*, župnik in kons. svetnik *P. H. Sattner*, prof. *dr. Fran Šturm* in odvetnik *dr. Janko Žirovnik*. — Pregledovalca računov sta *Mirko Gruden* in *Ivan Pibernik*.

Predsednik se zahvali za izvolitev in poudarja zasluge bivšega predsednika *dr. Vladimira Ravniharja*,*) ki je vzorno vodil društvo in žrtvoval v njega prosep mnogo svojih prostih ur.

Andr. Rapé.

Odbor »Gl. Matice« za l. 1911/12 se je konstituiral takole: Predsednik: dr. Janko Bezjak. Namest.: svetnik Fran Milčinski. Tajnik: dr. Janko Žirovnik. Namest.: Vendelin Sadar. Blagajnik: dr. Josip Kregel. Namest.: svetnik Anton Petrovčič. Šol. nadz.: P. H. Sattner. Namest.: dr. Josip Mantuani. Knjižničar: prof. Anton Jeršinovic. Namest.: prof. dr. Fran Šturm. Gospodar in upravitelj društvenih hiš: Fran Kobler. Namest.: dr. Fran Mohorič. Preglednik poverjeništa: dr. Vl. Rudež. Namest.: Stanko Premrl. Odbornik: Fran Andolšek.

»Slovenska Filharmonija« v Ljubljani je štela v zimski sezoni 1910/11 32 godbenikov in kapelnika, v letni 27. Izvedenjskih nastopov je imela 202, med temi pri koncertih »Glasb. Matice« in »Ljubljane«, umetnic Stelle Krüger (gosli), Grünwaldove (harfa), Way-Mikešove (klavir) in prof. Kleina (cello). Podpornih članov je bilo 438, prejemkov 72.655 K, izdatkov 72.702 K 03 v. Za dobo 1911/12 je bil izvoljen za predsednika *dr. Vladimir Ravnihar.*

Zbor Slov. P. Društva »Ljubljanski Zvon« je sklenil, da vzdržuje poleg moškega tudi mešan zbor, če se oglasi dovolj za petje vnetih gospic, ki ne sodelujejo drugod. Na ta način se namerava sestaviti manjši mešan zbor, ki bi proizvajal manjše, lažje skladbe. Ta sklep pozdravljamo prav pristrčno, ker se z ozirom na našo že precej bogato dotično literaturo, premalo društev peča z mešanim zborovim petjem. Število naših moških zborov je ogromno, reducira se pa za 90%, če se upošteva, koliko društev je tudi res delavnih. Vendar tudi upošteva je to dejstvo ne stoji število moških pevskih društev z onim mešanih v nobenem razmerju. Moški zbor je pa tudi naravno veliko bolj omejen v izražanju nego mešani. Tudi da se bodo izbirale lažje skladbe, je popolnoma prav. Cilj tega mešanega zbora bi pa moral biti, da se polagoma izpopolnuje, da se mu poverijo manjše, a težke naloge, katerih veliki zbori radi masivnosti aparata ne morejo in nočejo prevzeti. Cilj bodi torej majhen elitni zbor, sposoben za izvajanje najfinejših namenov skladateljevih. Popolnoma umestna in zdrava misel pa je, da se začne z malim, lahkim. Vse drugo pride ob potrebnem navdušenju in potrebnih pridnosti samo ob sebi. Na drugem mestu poročamo o Ipavčevem večeru »Lj. Zv.«. Tudi to je dokaz, da začenja tudi v tem društvu vladati druga, zdrava atmosfera, v kateri dihamo kisik naprednega stremljenja. Z veseljem vidimo, da naše seme čim dalje bolj kali in dozoreva.

Novi društvi. C. kr. namestništvo v Trstu je potrdilo pravila sledečih novih društev: Pevsko in Bralno Društvo »Draga« s sedežem v Svetem in Pevsko in Bralno Društvo »Svoboda« s sedežem v Ivan-gradu (pol. okraj Sežana).

Moravško Pevsko Društvo je praznovalo 20. avg. t. l. društveno dvajsetletnico.

V glasbeni šoli »Gl. društva Ljubljana« se bo letos poučevalo v solopetju, deklamaciji, klavirju, teoriji, harmonijoslovju, kontrapunktu, glasbeni zgodovini in v zborovem petju. Pouk se je pričel dne 18. septembra.

Za predsednika tržaške podružnice »Glasbene Matice« v Trstu je izvoljen *dr. E. Slavik*, za predsednika Cecilijinega Društva za ljubljansko škofijo *P. Hugolin Sattner*.

Tržaška podružnica »Glasbene Matice« je štela v prvem letu (1909/10) 23 gojencev, 1910/11 44, 1911/12 pa že 81. Poučuje se sedaj klavir v šestih letnikih, violina v štirih, teorija v dveh. Učitelj je šest, s 1. novembrom pa prevzame vodstvo

*) Tudi mi ne moremo odstopa *dr. Ravniharja*, ki si je pridobil med kratko dobo svojega predsedovanja zelo veliko zaslug za »Glasbeno Matico« in še posebno za slovensko moderno, kot suho dejstvo zabeležiti. Naša srčna želja je, da se mu vsaj na tem mestu zahvalimo dostojno in iskreno za njegovo plodonosno delovanje na glasbenem polju in za simpatijo, s katero je zasledoval zlasti stremljenja mlajše skladateljske generacije. *Op. ured.*

glasbene šole *Viktor Sonc*, ki bo poučeval klavir in solopetje, po potrebi tudi harmonijoslovje in kontrapunkt. Šolski zbor šteje 40 dijakov, moški in mešani zbor pa 50 članov. Poleg koncertov namerava prirediti društvo Hajdrihov večer, pri katerem se bodo izvajale deloma še neobjavljene skladbe ožjega rojaka-skladatelja. Pripravlja se tudi izdaja Hajdrihove zapuščine.

Slovenski glasbeni svet.

Iz »N. A.« so se prednašale razun na drugih mestih navedenih med drugimi še sledeče skladbe: *L. Zepič*: »Je pa davi«, moški zbor, (Idrija, Delavsko Bralno Društvo.) *E. Adamič*: »Pri zibeli« pesem za en glas in glasovir, *Iv. pl. Zajc*: »Pjesma slavulja« čveterogl. ženski zbor s spremljevanjem klavirja (Oboje: Slov. Pevsko Dr. v Ljutomeru. Solistka prve pesmi Elza Repičeva.) *Dr. G. Krek*: »Vabilo«, mešan zbor, in *Dr. G. Krek*: »Šum vira in zefira« pesem za glas in klavir. (Oboje Tržaška podružnica »Glasb. Matice«.) *E. Adamič*: »V snegu« mešan zbor in *F. Korun*: »Potrkali na okno« moški čveterospev (Oboje: Pevsko Društvo »Zvon« v Šmartnem pri Litiji.) *E. Adamič*: »V gozdu« mešan zbor, *dr. Gojmir Krek*: »Idila« mešan zbor, *E. Adamič*: »Vasovalec« moški zbor, *I. pl. Zajc*: »Pjesma slavulja« za ženski čveterospev in klavir (vse imenovane skladbe: Šola »Gl. M.« v Celju.) *Dr. B. Ipavec*: »Romanca Ljubislave« iz operete Tičnik, Isti: »Čez noč, čez noč«, Isti: »Ciganka Marija« Isti: »Pozabil sem mnogokaj dekline« pesmi za glas s spremljevanjem klavirja. Vse štiri: Sl. Pev. Društvo »Ljublj. Zvon« v Ljubljani. Solista J. pl. Foedranspergova in L. Iličič.) *A. Lajovic*: »Cveti, cveti rožica«, *dr. G. Krek*: »Tam zunaj je sneg«, *dr. B. Ipavec*: »Pozabil sem mnogokaj dekline«, »Menih« in »Božji volek«, *O. Dev*: »Vzdih«, *P. H. Sattner*: »Ribička«, *Beran*: »Podoknica«, *dr. G. Krek*: »Prošnja« in »Zaprta so njena okenca« samospevi s spremljevanjem klavirja. (Vse imenovane skladbe: Ljubljana: Javne produkcije šole »Glasbene Matice«. Solisti: gojenci: Pipa Tavčarjeva, L. Kovač, J. Rijavec, E. Rumpelj.)

Slov. Pev. Društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani je priredilo večer na čast bratov *Ipavcev*. Proizvajali so se znani, deloma ponarodneli moški zbori Benjamina in Gustava Ipavca. V spored so bili uvrščeni tudi samospevi dr. B. Ipavca iz »N. A.«

Sporedni načrt Glasb. Društva »Ljubljana« v Ljubljani obeta za sezono 1911/12 dva večja koncerta. Eden prinese *Cherubinijev* »Requiem«, drugi serijo novejših skladb izključno iz »N. A.« Razun tega se uvedejo z letošnjim letom mesečni družbinski večeri, pri katerih se bo absolviral vsakokrat program resne glasbe poleg predavanj, deklamacij i. t. d.

Slovensko Dež. Gledališče v Ljubljani si je vzelo naše dobrohotne opomine (»N. A.«, IX/43) deloma k srcu, namreč v toliko, da nam vsaj obeta zanimivejši operni in operetni repertoar za sezono 1911/12. Kot operne novosti so na programu: *Čajkovskega* »Jolanta«, *Goldmarkov* »Domači cvrček«, *Götzova* »Kako se krote žene«, *Lortzingov* »Orožar«, *Mesagerjev* »Fortunio« in *Wolfa-Ferrija* »Suzanina tajnost«. Tudi *Verdijev* »Rigoletto« in *Wagnerjev* »Zakleti Holanec« se zopet pojavita na našem odru. Glede *Smetane* pa ostane, žal, tudi letos le pri »Prodani nevesti«. Operetni repertoar se je razmehroma omejil in ne bo, kakor lansko leto, preplavaljal opere. Tudi glede tozadevne izbere se je oziralo nekoliko na naše predloge. Med novostmi je obljubljen *Heubergerjev* »Operni ples«, *Sup-*

péjev »Bocaccio« in Weissov »Revizor«, torej dela plemenitejše vrste. Glede Johanna Straussa pa je videti, da res ne moremo mimo večnega »Ciganskega barona«. Operetno osebje šteje več novih moči; zakaj bi se ne na novo naštudirala kaka druga Straussova opereta, na pr. »Netopir«? Sicer pa smo letos z obljubami v obče zadovoljni. Če se bodo iste tudi udeleževale in sicer — o čemer pri sedanjem dirigentu V. Talichu ne dvomimo — tudi v dostojni obliki, tedaj nam bo preostajalo le želeti, da pri tem začetku poboljšanja ne obstojimo, temveč da se bode repertoar v svojčas namignjeni smeri tudi naprej vedno in vedno izpopolnjeval in napredoval.

Skladbe, ki so došle uredništvu v oceno:

Rožanc M.: Lacroma. Valse elegante, Raguse, Librairie J. Tošovič. (Cena?)

H. Družovič: Lira. Srednješolska pesmarica. I. zvezek. Sestavil. — Ljubljana. Založila Katoliška Bukvarna 1911. (Mehko vezana K 1·70, v platno vezana K 2·20).

Anton Foerster: Responsoria ad missam in tono solemni. Harmonisavit. — Ljubljana, Katoliška Bukvarna. (Prosto na papirju K —·25, na karton nalepljeno K —·55).

Fran Gerbič op. 70: 20 moških zborov v slovenskem narodnem značaju. Ob skladateljevi 70 letnici. (XL. zvezek Matičnih zborovskih partitur). Ljubljana. Izdala in založila »Glasbena Matica« 1911. (K 3·—.)

P. Hugolin Sattner: Jeftejeva prisega. Besede zložil Simon Gregorčič. Za zbor, soli in orkester uglasbil —. Izdaja, prirejena s klavirskim spremljevanjem, (XXXIX. zvezek Matičnih zborovskih partitur). Ljubljana. Izdala in založila »Glasbena Matica« 1911. (K 5·—.)

P. Hugolin Sattner: Assumptio B. M. V. (Vnebovzetje B. D. M.). Besedilo zložil dr. Mihael Opeka. Za orkester, zbor in soli uglasbil —. (Klavirski izvleček). V Ljubljani. Založila Katoliška Bukvarna 1912. (K 8·—). — — Ocene navedenih del prinesemo po možnosti.

V Pedagoškem Letopisu Slov. Šolske Matice za leto 1910 je objavljen drugi del razprave *Hinka Družoviča* »O glasbeni vzgoji« (Glej »N. A.« IX/35 sl.), ki se bavi z omenjenim predmetom s posebnim ozirom na učiteljišča in srednje šole. Obširnejši referat o tem temeljitem spisu prinesemo v kratkem.

»Učiteljski Tovariš« prinaša v št. 32 z dné 11. avg. t. l. v podlistku obširnejšo oceno o 3. in 4. zvezku »N. A.« iz peresa *Zorka Prelovca*. Pisateljev apel, naj se posebno glasbeno nadarjeno učiteljstvo spominja našega lista, je ravno tako na mestu kakor je trditev, žal, preresnična, da se v marsikaki slovenski inteligentni rodovini dičijo police ob klavirju s plitvimi »Tanzalbumi« in drugim nasladnim, dober okus kvarečim »Schundom«, da se pa dosledno prezira naš slovenski list. Dejstvo je, da je ravno takozvana inteligenca v umetniških stvarih večinoma grozovito brezbrizna.

»Slovan« prinaša v 6. številki oceno 2. zvezka »N. A.«, v 8. številki kritiko o 3. in 4. zvezku, oboje spisal *K*.

»Dom in Svet« je prinesel v 5. številki v *Izidor Cankarjevi* seriji interviewskih člankov »Obiski. Iz življenja in delovanja naših umetnikov« pogovor s skladateljem *Antonom Foersterjem*, ki je važen prispevek životopisnemu gradivu in zlasti zgodovini cerkvene glasbe na našem jugu. Pridejan je dobro uspel portret skladatelja. Foersterjevi izreki o »novejši« (to je postwagnerski) struji so deloma megleni in nejasni (ker ni razvidno, o katerih konkretnih skladateljih oziroma delih govori). Dictum »Kdor komponira pri klavirju, ni komponist« je pač razumeti cum grano salis, kajti, da so ravno največji svetovni skladatelji svoje skladbe pilili ob klavirju, je znano. — V 9. številki je prinesel »Dom in Svet« obširno oeno 3. in 4. zvezka »N. A.« iz peresa *Stanka Premrla*.

E. Adamič je uglasbil pevske točke ljudskih iger *V. F. Jelenca* »Na vasi« in *Antona Peska* »Slepa ljubezen«. Obe igri sta vloženi pri Slov. Dež. Gledališču v Ljubljani.

Skladatelju Davorinu Jenku je izročila deputacija mesta Kranj diplomo častnega meščanstva, izdelano po akad. slikarju *H. Smrekarju*.

Predavanji o glasbi. Dne 24. okt. t. l. je predaval *Anton Svetek* v Ljubljani »O kulturi in glasbi«. — Abiturient *Maks Jovan* iz Ljubljane je predaval 27. avg. t. l. na sestanku kat. narodnih abiturientov v Domžalah »O moderni glasbi na Slovenskem«.

Skladatelj Vinko Vodopivec je bil imenovan na občnem zboru slov. kat. akad. društva »Zarja« v Gradcu za častnega starešino v priznanje njegovih zaslug na ljudsko-glasbenem polju.

Hymen med slovenskimi umetniki. Dvorni operni pevec *Julij Betetto* se je poročil z gospico Irmo Štrukljevo. — Koncertna pevka *Pavla Boletova* se je poročila z g. Antonom Lovštom, profesorjem v Novem Mestu. — *Karel Mahkota*, koncertni vodja podružnice Glasbene Matice v Trstu, se je poročil z gospico Angelo Miklavčičevo, učiteljico v Kamniku.

Slovenski skladatelj in pisatelj Janko Leban praznuje letos štiridesetletnico svojega delovanja na literarnem polju.

Jeanetta pl. Foedranspergova, učenka M. Hubada, je angažirana v tekoči sezoni za operno in operetno pevko na Slov. Dež. Gledališču v Ljubljani.

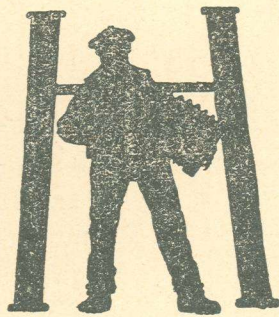
Dramatično šolo za gospe in gospodične je otvorila v Ljubljani gosa *Avgusta Danilova* s 1. avgustom t. l. — Pouk brezplačen. Poučevalo se bode do spomladi.

Pevovodja Albin Lajovic nas je naprosil, da naznanimo njegov odstop kot vodja pri Sl. Del. Pevskem Društvu »Slavec« v Ljubljani z dnem 21. avgusta t. l.

Slovenska igralka Avgusta Danilova, ena najboljših in najzvestejših zaslomb naše drame, obhaja letos petindvajsetletnico svojega delovanja na slovenskem odru. V starem pogorelem gledališču je začela nastopati, nadaljevala je v stari čitalnici (1887—1892) ter vedno napredovala v novem deželnem gledališču (od 1892 do danes). Burka in tragedija, klasična in moderna drama in celo opereta in opera je imela v Danilovi vselej porabno, večji del celo izvrstno moč.

Naše skladbe.

»Glasbeni Matici« poklonjenemu IV. zvezku še par kratkih opomb!

O namenu *Krekovega* moškega zbora »Bratje, v kôlo se vstopimo«, (komponovanega na dan in ob času Matičinega koncerta) smo že govorili. Zborom, ki ne razpolagajo z dosti obsežnimi in močnimi prvimi tenorji in drugimi basi, priporočamo, da si iščejo podpore pri pločevinastih trobilih (dveh trobentah, dveh rogovih, dveh pozavnah in kontrabasovski tubi), ki naj nadomeščajo, kar manjka glasovom na potrebni sili in sijaju.

V vsej svoji bodri ljubeznjivosti je *Gerbičev* mešani zbor »Po zimi« vzor naravnega vokalnega stavka. Resman in Gerbič — tu sta se našli dve nežni naravi, ki ju diči umetniška navivnost v pravem filozofičnem pomenu, prirojena, nezavedna naravnost in otroška odkritosrčnost. Mi reflektujoči delavci sedanjosti ju lahko zavidamo. Ni-li ta nemotena, nekaljena prvotnost vsega počenjanja tudi znak narodne glasbe, naj-

važnejšega komponenta na višku stoječe moderne glasbe, in eden karakteristnih potez ustvarjanja pravega genija? Včasih se skoraj bojim, da smo se moderni Slovenci že preveč pri- (ne na)-učili. A potolažim se, ko vidim, da so moderni Slovenci vendar še zelo redke bele vrane.

Veliko iz naroda (srbskega) povzete naivnosti veje tudi skoz *Jenkov* mešani zbor »Bogu i rodu«. Cerkveno pobarvani »pojmo Bogu« kontrastira markantno s »pojmo rodu«, vso topotljeno v pravo jugoslovansko, še natančneje vzhodno-jugoslovansko melanholijo.

Ferjančičev mešani zbor »V jutranji zarji«, je, kakor nam piše avtor, nekak pendant k oni skladbi, ki jo je »Glasbena Matica« proizvajala na večkrat omenjenem koncertu; takrat večerna, topot jutranja pesem. S skladateljem vred štejemo ta zbor med najboljše skladbe, s katerimi nas je Ferjančič doslej obdaril.

Če stopa Ferjančič s to skladbo že precej izza okvira dosedanjega svojega ustvarjanja, kar se dokumentuje zlasti v razmeroma bogati harmoniki, je *Adamičev* globoko občuteni mešani zbor »Pusto je...« naravnost eksperiment. Lep eksperiment, a, kakor vsak eksperiment, nevaren, od slučaja odvisen, ali se posreči. Eno smelo trdimo: pesnikovo besedilo je do dna izčrpano in tako iskreno izraženo v tonih, da ne dvomimo, da napravi ta zbor — če se bo pel po intencijah skladateljevih — izreden vtisk na vsakega čutečega poslušalca. Če je skladatelj ravno to skladbo posvetil naši Matici, jo je počastil po našem mnenju na dvojen način: na eni strani, ker ji je podaril eno najzrejših skladb, na drugi strani pa, ker si ravno od nje obeta ono idealno poživljenje mrtvih not, ki je — va in zadnja želja vsakega skladatelja.

Tudi *Juvanec* je radostnega srca dal, kar mu je nežna njegova fantazija narekovala, in nastal je ljubki mešani zbor »Izgubljeni cvet«, skromen a srčkan, prava pesem za petje (kar v sedanjih časih ni tautologija). Slučaj je hotel, da mu je služila ravno ona Gregorčičeva pesem za podlago, ki smo jo označili z vso pravico kot pendant Utvine »Katrice« (»N. A.« X/45), če ni morda le-ta celo zgolj poobčutena po Gregorčičevem zgledu. Vsekakor so naši častiti besedilni puristi sami imunizovali Gregorčičevo varianto, tako, da morajo vsaj s tem tekstom hote ali nehote biti zadovoljni. Upamo, da so topot tudi z drugimi!

In sedaj k današnji številki! Vse skladbe so dela našega slavljence. Vse? Ali je res »Klic pomladni« isti zaklical, ki je zapel ono »Mrtvo pomlad«? Zares velika daljava leži med tema pesmima. Ne morda radi snovi. On, ki se je veselil žive pomladi (27. delo), je isti mladi skladatelj, ki toži, da je pomlad mrtva (62. delo). Ne izbera sujeta razlikuje sedanjega Gerbiča od nekdanjega. Tudi danes se veseli skladatelj z istim mladim srcem vsega, kar je lepo, kakor svojčas kot na letih mladi začetnik. Tudi današnjemu Gerbiču cvete pomlad in se smeje, četudi ga odvaja resnost življenja včasih k snovem, ki so njegovemu ljubeznjivemu, jasnemu, bodremu značaju bolj tuje. Ne! Distanca, ki loči omenjeni pesmi, se kaže v uglasbitvi, in ta distanca nam dokazuje, kako je napredoval skladatelj od svojega 27. dela do 62. in 63., in kako — saj so zadnja dela sadovi ravno preteklih mesecev — še vedno napreduje. In to je ravno dejstvo, ki nas mora navdajati s spoštovanjem in jasnim veseljem, da Gerbič — kakor tudi nepozabni naš Benjamin Ipavec — ni obstal, ko je začel sivetiti, temveč da je z zanimanjem zasledoval veliki tok moderne umetnosti, da se vedno in vedno uči ob velikih delih sedanjosti, da se je uživel v sodobno strujo in da zagledavši napredek tam, kjer je, tudi ustvarja v zmyslu tega napredka.

Zakaj veliko besed? Od »Zastave naše«, tega živega dokumenta preteklega doba društvenega navduševanja, čez »Četiri godišnje dobe« in »Klic pomladni«, ki sta izhajala iz hrvaške dobe skladateljeve, preko »Mazurke«, ki kaže veliki vpliv, ki ga je imel Chopin tudi na Gerbiča zlasti za njegovega učiteljevanja

v Lvovu, smo dospeli do treh samospevov (»Nihče ne ve«, »Mrtva pomlad« in »Trubadurka«), ki se približajo pridobitvam moderne Nemčije. In tako tudi Gerbič ni hotel in mogel zakleniti vrat pred nesmrtnim bayreuthskim velikanom, njegovim neizčrpljivo bogatim stvarbam in pred duhom, ki se je utelesil v delih samostojnih njegovih učencev.

Če zaključimo današnjo publikacijo z milo »Ave Maria«, ki nosi najvišjo opus - številko, storimo to ne raditega, ker vidimo tudi v tej kompoziciji napredujočega skladatelja, temveč, ker naj zastopa ta pesem ono delopolje, ki ga je Gerbič vse svoje življenje s posebno pridnostjo obdeloval — polje cerkvene glasbe. Pri Gerbiču torej negovanje cerkvene glasbe ni morda znamenje bližajoče se starosti — pri največjih posvetnih skladateljih opazujemo to čudno in pomembno prikazen, da se čimdalje bolj bavijo z resnimi, od sveta odvrnjenimi, pobožnimi snovmi — temveč čisto naraven, z dosedanjim njegovim delovanjem ujema se izraz življenskega stremljenja skladateljevega.

Izza tujih odrov.

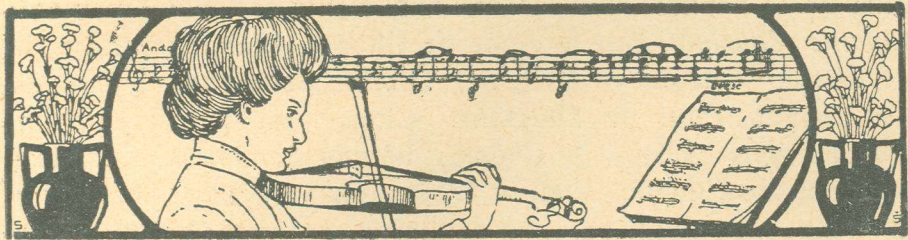
Izmed opernih novosti zadnjega časa omenjamo: *Cezar Cui* »Kapitanova hči« (Peterburg, Ces. Marijino Gledišče), *Robert Hansen* »Ženska zvitost« (Frauenlist) (Sondershausen, Knež. Gled.), *Maks Jos. Kunkel* »Sigurd Ring« (Würzburg, Mestno Gledišče.), *Henr. Hirschmann* »Plesalka iz Tanagre« (Nizza), *Ludwig Rochlitzer* »Frater Carolus« (Gradec, Mestno Gledišče.), *Bogumil Zepler*: *Monsieur Bonaparte*« (Lipsko, Mestno Gledišče.), *Charles Pons*: »Le voile du bonheur«, *Raoul Laparra* »Jota« (obe operi: Pariz, Komična Opera.). *E. Küneke* »Robins Ende«, *Reinhold Herman* »Sundari« (Oboje: Kassel), *Albert Gortler* »Zlati strup« (Mainz), *Camille Saint-Saëns* »Déjanire« (Monte Carlo.), *Friderik S. Converse* »The Sacrifice« (Boston), *Feliks Woynsch* »Der Weiberkrieg« (Dortmund), *Paul Bastide* »Medée« (Haag), *Vikt. Herbert* »Natoma« (Novi Jork, Metropolitan.)

»Zlatorog« se nazivlje triaktna opera s predigro, ki jo je uglasbil *Viktor Gluth*, sedanji skoro šestdesetletni profesor akademije v Monakovem, in ki je bila v predelani obliki vnovič uprizorjena na Monakovskem Dvornem Gledišču. Isto delo so bili že peli na istem gledišču pred 26 leti pod naslovom »Trentovski lovec«. Znani kritik dr. *Edgar Istel* je poročal o prvi predstavi prav hladno (Prim.: »Die Musik« X/19 str. 56.). Posebno graja nedramatičnost snovi in slog, ki se giblje med Marschnerjem, Weberjem in mlajšim Wagnerjem, ki torej odgovarja več ali manj starejši romantični šoli. Predstava je žela pod *Mottlovim* vodstvom priznanje občinstva, ki je pa po mnenju kritika bolj veljalo sodelujočim umetnikom in osebi skladateljevi, kakor njegovemu delu. Nam to delo ni znano; tudi ne vemo, kako se je lotil skladatelj slovenske snovi in je-li upošteval pri svojem delu tudi našo narodno glasbo.

Neko rusko operno podjetje je predstavljalo spomladi t. l. v Parizu 6 oper in 4 balete, med njimi *Dargomirskega* »Rusalko«, *Rubinsteinovega* »Demona«, dalje »Carjevo nevesto«, *Rimskega - Korzakova* in »Jevgenija Oněgina« *Cajkovskega*. Predstave so zlasti vsled dobrih solističnih moči zelo ugajale.

Nova opera hrvaškega skladatelja. Kakor poročajo jugoslovanski dnevnikarji, je napisal *Vladimir Bersa* novo opero »Mozartova smrt«. Besedilo se snuje na znani legendi, kako je neki tujec naročil pri Mozartu »Requiem«, a Mozart se kasneje ni več mogel spomniti, kdo je delo naročil, pa je v

svoji bolešni domišljiji domneval, da je bil to kak duh, ki mu je s tem oznanil bližnjo smrt. Pri glavni izkušnji »Requiema« je Mozart spremljal zbor na klavirju, in tu ga je tudi zadela smrt. Opera se poje prvič v Inomostu.

Odmevi iz koncertne dvorane.

Spomin na prerano umrlega poljskega skladatelja M. Karłowicza je častilo Glasbeno Društvo v Varšavi, prednašaje na posebnem koncertu pod vodstvom *Gregorija Fitelberga* sledeča dela tega znamenitega skladatelja: Violinski koncert, simfonski pesnitvi »Vračajoči se valovi« in »Prastare pesmi«, dalje Litavsko rapsodijo in razne samospeve. Kakor znano, se je skladatelj pred tremi leti ponesrečil na Tatri, kjer ga je zasul plaz. Mladi skladatelj je bil volil vse svoje premoženje (okoli 240.000 K) Varšavskemu Glasbenemu Društvu.

Simfonske novosti slovanskih skladateljev, ki so se prvič prednašale, so med drugimi: *Emil Mlynarski*, Simfonijska »Polonia« (Varšava, Filharmonija pod skladateljevim vodstvom), *Adolf Guzewski*, Variacije za veliki orkester in *Karl Szymanowski*, Druga simfonijska (Oboje: ibidem pod Fitelbergovim vodstvom), *Paderewski*, Simfonijska h-moll (Berlin, Blüthnerjev Orkester), *Henryk Melcer*, Koncert e-moll za klavir in orkester (Berlin; solist Ignac Friedman), *M. Karłowicz*, Litavska rapsodija in *L. Rozycki*, »Anheli«, simfonska pesnitev (Oboje: Krakov, Orkester Monakovskih Glasbenikov).

Novosti komorne glasbe slovanske, ki so bile prvič prednašane, so med drugimi: *L. Rozycki* »Baladine« in *K. Szymanowski* Sonata c-moll za klavir (Oboje; Krakov, solist prof. J. Lalewicz), *S. Bortkiewicz*, Sonata za klavir. op. 9 (Monakovo: solistka Marie Dubois).

»**Razkolnikov**« je naslovljena fantazija za veliki orkester, ki jo je uglasbil pruski princ *Joachim Albrecht* po znanem romanu Dostojevskega. Prvi prednašbi v Karlovih Varih, ki ji je sledil buren aplavz, je prisostvoval skladatelj sam. Odgovarja-li zunanji vspeh umetniški vrednosti, ne moremo presojati.

S knjižne mize in iz glasbene mape.

Novosti muzikalnega knjigotrštva (navedene z izvornim naslovom) so med drugimi: *Karl Storck*: Musikpolitik. Beiträge zur Reform unseres Musiklebens. 2. izdaja. Stuttgart, Greiner & Pfeiffer 1911. — *Eduard Reuss*: Franz Liszt in seinen Briefen. (Bücher der Weisheit und Schönheit. Herausgeber Jeannot Emil Freiherr von Grotthuss.) Stuttgart. Greiner & Pfeiffer. Brez letnice. (M. 2.50). — *Daniela Thode*: Richard Wagner - Aussprüche über Musik und Musiker. Für jeden Tag des Jahres zusammengestellt von —. München, Verlag F. Bruckmann A. G. 1911. — *Franz Liszt*, Ein Gedenkbuch von seiner Tochter. 2. izdaja. ibidem. — *Richard Wagner*: Sämtliche Schriften und Dichtungen. Zvezek 11.

in 12. Leipzig, Breitkopf & Härtel und C. F. W. Siegels Musikalienhandlung (R. Linnemann). Brez letnice. (Dopolnilna, v knjigotehniškem oziru enako opremljena zvezka že davno izišlih 10 zvezkov »Zbranih spisov in pesnitev« Riharda Wagnerja). — *W. D. Korganoff*: Beethoven. Eine biographische Studie. Moskau. Verlag M. O. Wolf. — Allgemeiner deutscher Musikerkalender für 1912. Berlin, Raabe & Plochow. — Pámatník Zpěváckého Spolku Hlaholu v Praze, vydaný na oslavu 50 leté činnosti 1861—1911. Nákladem Pražského Hlaholu 1911. — *Robert Mayrhofer*: Der Kunstklang. Band I.: »Das Problem der Dur-Diatonik.« Lipsko-Dunaj. Universal-Edition A. G. (Štev. 2798), (broš. M. 4.—, izv. pl. M. 6.) — Richard Wagners Briefwechsel mit seinen Verlegern. Zvezek I.: Briefwechsel mit Breitkopf & Härtel. Lipsko 1911. (M. 6.—). Zvezek II.: Briefwechsel mit B. Schotts Söhne. Mainz, B. Schott's Söhne 1911. (M. 6.—). — *Ambros-Brauberger*: Konservator hudby v Praze. Pamětní spis k stoletému jubileu založení ústavu. Praha 1911. — *George Grove*: Beethoven und seine neun Symphonien. Deutsche Bearbeitung von Max Hehemann. London, Novello and Company, Limited und New York. Novello Ewer and Co. Brez letnice. (M. 5.—). — *Dr. med. Georg Wirz*: Neue Wege und Ziele für die Weiterentwicklung der Sing- und Sprechstimme. Auf Grund wissenschaftlicher Versuche mit Lauten. Leipzig, Breitkopf & Härtel 1911, (M. 2.50). — *Franz Liszt* Briefe an Baron Anton August 1846—1878. Herausgegeben von Wilhelm von Csapó. Budapest. Friedrich Kilián's Nachf. 1911 (K 6.—). —

Novo izišle skladbe slovanskih komponistov (navedene z izvornim naslovom) so med drugimi: *Rahmaninow* S. op. 28. Sonate für Klavier. Lipsko, Breitkopf & Härtel (M. 6.50). — *Gretschaninow* A. Vier Mazurkas für Klavier. Lipsko J. H. Zimmermann (M. 2.—). — *Suk Váša* op. 20. Cinq morceaux pour Piano. Lipsko. J. H. Zimmermann. (M. 4.—). — *Sergei Liapounow* op. 40. Trois morceaux de moyenne difficulté pour Piano. Ibidem. (M. 2.—). — *Sergei Liapounow* op. 41. »Fêtes de Noel.« Ouatre tableaux pour le Piano. Ibidem. (M. 3.—). — *Sergei Liapounow* op. 39. Romanzen für eine Singstimme mit Klavierbegleitung. Ibidem. (M. 2.—). — *A. Provaznik* op. 12. Valse sensitive. Pro klavir na dvě ruce. V Praze. Nakladatelství V. Kotrby. — *P. Zolotareff* op. 25. Troisième Quatuor pour 2 Violons, Alto et Violoncelle. Moskva in Lipsko, P. Jurgenson. — *Josef Hüttel* op. 1. Nipponari. Cyklus žaponských písni. Tisk a náklad V. Kotrba. Praha II. 200. (K 1.60). — *M. Balakirew*. Klavier-Konzert Es-dur mit Begleitung des Orchesters. Leipzig. J. H. Zimmermann. (Partitura M. 40.—. Klavirski izvleček s podloženim drugim klavirjem M. 10.). — Naše zpěvy. Výbor sborů, arií, duett z oper českých mistrů. Pro ženské hlasy s průvodem piana. Pro vyšší dívčí školy upravil V. Vilím, odborný učitel. Praha VII. Nákladem vlastním. (K 1.80). — *Josef B. Foerster* op. 44. »Meine Jugend.« Symphonische Dichtung. Leipzig-Wien. Universal-edition. A. G. Četveroroční klavirski izvleček (U. E. štev. 2812, M. 3.—). — *Vítězslav Novak* op. 26. »In der Tatra.« Tondichtung für grosses Orchester. Ibidem. Četveroroční klavirski izvleček. (Štev. 2818, M. 3.—). — *Josef B. Foerster* op. 56: Stabat mater. Für gemischten Chor und Orchester (Orgel). Ibidem. Klavirski izvleček s tekstem (štev. 2657, M. 3.—). — *Vítězslav Novak* op. 43 »Pan«. Tondichtung in fünf Sätzen für Klavier zu zwei Händen. Lipsko-Dunaj, Universal-Edition A. G. (Štev. 3355, M. 5.—). — Isti op. 14. Zigeunerlieder für eine Singstimme und Klavier. Ibidem. (Štev. 3137, M. 3.—). — Isti op. 39. Acht Nottornos für Gesang und Klavier. Ibidem. (Štev. 3143, no M. 4.50). — *Josef Suk*. »Ein Sommermärchen«. Symphonische Dichtung für grosses Orchester. Ibidem. Četveroroční klavirski izvleček. (Št. 2823, M. 5.—). — *Drdla Fr.* op. 73 »Fantasie aus Offenbach Hoffmanns Erzählungen« für Violine und Klavier. Lipsko-Dunaj. Universal-Edition A. G. (Štev. 2975, M. 2.—). — Isti Barcarole aus Hoffmanns Erzählungen für Violine und Klavier. Ibidem.

(Štev. 3074, M. —.60). — *Novák Vit.* op. 27. Trio (quasi una Ballata) für Klavier, Violine und Violoncell. Ibidem. (Štv. 3141, M. 7.50). — Isti op. 7. Quartett c-moll für Klavier, Violine, Viola und Violoncell (glasovi), Ibidem. (Štv. 3131, M. 12). — Isti op. 22. Streichquartett G-dur (glasovi). Ibidem. (Št. 3140, M. 6.—) — Isti op. 12. Quintett a-moll für Klavier, 2 Violinen, Viola und Violoncell. (Glasovi). Ibidem. (Št. 3135, M. 15.—). — *Novák Vit.* op. 6. »Erinnerungen« 3 Klavierstücke, Lipsko-Dunaj, Universal Edition A. G. (Št. 3130, M. 3.—). — Isti op. 9. Serenaden. 4 Klavierstücke. Ibidem. (Št. 3132, M. 2.50). — Isti op. 10. Barcarolen. 4 Klavierstücke ibidem. (Štv. 3133, M. 2.50). — Isti op. 11. Eklogen. 4 Klavierstücke ibidem. (Št. 2134, M. 3.—). — Isti op. 13. »In der Dämmerung« 4 Klavierstücke. ibidem. (Štev. 3136, M. 3.—). — Isti op. 15. Drei böhmische Tänze (Polka, Sousedská, Furiant) Ibidem. (Štv. 3138, M. 4.—). — Isti op. 30. »Winternachtsgesänge« 4 Klavierstücke. Ibidem. (Št. 3142, M. 4.—). — Isti op. 15. Drei böhmische Tänze. Ibidem. (četveroročno, št. 3139, M. 5.—). — Razun teh novih Novákovih del je sprejela U. E. v svojo zbirko tudi *Dvořákové* dvoročne »Humoreske« (op. 101) v dveh zvezkih (štev. 2369/70 po M. 1.50), *Dvořákov* trio »Dumky« (op. 90) za klavir, gosli in violoncello (št. 2347, M. 6.—, v četveroročni izdaji št. 2346, M. 4.—), *Dvořákové* »Romantične kose« (op. 75.) za gosli in klavir (št. 2368, M. 1.50) in *Smetanov* II. godalni kvartet F-dur (op. 10), kojega glasovi so dobili pod štev. 2296 za M. 3.—

Nemška kritika o novih hrvaških operah. V 17. zvezku tekočega letnika nemške revije »Die Musik« (Berlin) se nahaja kratka ocena o *Bersovem* »Ognju« in o *Hatzejevem* »Povratku« (Pimeri naši izvorni poročili str. 23 oziroma 36 sl.) Kritik *Ernst Schulz* izraža mnenje, da je Bersova glasba navzlic mnogoštevilnim neizvirnostim večidel zanimiva, da odgovarja zahtevam moderne muzikalne drame, slikaje različne situacije, da pa v kljub temu ne izgublja melodične črte, in da se odlikuje po dramatični živahnosti. V *Hatzejevem* »Povratku« pa vidi kritik le posnemanje oholega, kričavega verizma, ki kaže vse slabosti Mascagnijevih posnemalecev. Sodelujoče umetnike (Koroščevo, Polakovo, Jastrzebskega, Vuškovića, Zuno in pl. Raića) omenja poročilo zelo pohvalno.

La Fédération Artistique (Bruselj) prinaša v 17. štev. 37. letnika stoletničen članek »Centenaire Chopin« iz peresa *Josipa Wieniawskega*.

Le Ménestrel (Pariz) objavlja v 24. štev. lanskega letnika biografsko črtico o Balakirevu, ki ga je spisal znani poznavatelj ruske glasbe *Arthur Pougin*. Tudi v *Allgemeine Musik-Zeitung* (Berlin) je posvečen anonimen članek v 27. štev. lanskega letnika omenjenemu ruskemu skladatelju.

La vie musicale (Lausanne) prinaša ob osemdesetletnici klavirskega pedagoga Leschetizkega članek »Hommage à Leschetizky«, spisal *Edmund Monod*. Istemu jubilarantu je posvečen sestavek *Arturja Schnabla* v *Allg. Musik-Zeitung* (Berlin) štev. 25. letnika 1910.

The Musician (Boston) prinaša v 2. številki 1910. članek »The music of Dvořák«, spisal *Daniel Gregory Mason*.

Iz 1. Haydnovega zvezka 6. letnika edicije »Société Internationale de Musique, Section de Paris« (Pariz) je omeniti članek *William RITTERJA* »Haydn et la musique populaire slave«. K temu članku se o priliki povrnemo. V 7. številki istega zbornika poroča *Nicolas Findeisen* pod naslovom »Les débuts de Balakirew« o mladosti tega ruskega skladatelja.

Nemška revija »Die Musik« (Berlin) je posvetila 18. zvezek tek. letnika skladatelju in dirigentu *Mahlerju*. — V 22. zvezku prinaša zelo instruktivno razpravo o »Najnovejši poljski glasbi« iz peresa dr. *Adolfa Chybinskega* in biografsko-kritičen članek o češkem skladatelju *Vítězslavu Nováku*, ki ga je spisal glasbeni pisatelj *dr. Jan Löwenbach*. V zvezi s prvo razpravo stoje portreti poljskih skladateljev *Sigmunda Noskowskega*, *Mieczysława Karłowicza*, *Gregorja Fitelberga*,

Ludomira Różyckega in *Karla Szymanowskega*; k drugemu članku prinaša revija sliko *Vítězslava Nováka* po kamnotisku *J. T. Blažka*. O obeh spisih poročamo v prihodnjem zvezku natančneje.

Le Courier musical (Pariz) je posvetil 1. številko letnika 1910 Chopinu. Med posameznimi članki naj bodo omenjeni: *Camille Mauclair*: Sur le genie de Chopin, *Elia Poirée*: La vie de Chopin (Chopinovo življenje), *Camille Bellaigüé*: Silhouette de Chopin, *Paul de Stoecklin*: Chopin vu par Schumann, *Raoul Pugno*: L'âme de Chopin, *Wanda Landowska*: L'interprétation de Chopin. Tudi v 10. številki je nekaj sestavkov o Chopinu, med njimi posebno zanimiva razprava *Camilla Saint-Saënsa*: »Quelques mots sur l'exécution des oeuvres de Chopin«, ki se peča zlasti z Chopinovim rubatom, z uporabo pedala, s prednašanjem tresljaja (Triller) v Chopinovi delih.

Rheinische Musik- und Theater-Zeitung (Köln) prinaša v 46. štev. XI. letnika članek o »Ruski klavirski glasbi«, spisal *Walter Niemann*.

Novi mesečnik »Musikpädagogische Zeitschrift«, glasilo Avstrijske Glasbeno-pedagoške Zveze (Dunaj), objavlja v svojem prvem letniku (Štev. 1, 3 sl.) med drugim zelo zanimivo, zlasti praktično stran predmeta upoštevajočo razpravo *prof. V. Gollerja* o sigurnosti v zadevanju tonov (Treffsicherheit), ki je cilj elementarnega pevskega in sploh glasbenega pouka. V istem časopisu (Štev. 1 in 4) razpravlja *Josef Pembauer* o taktnem čutu (Taktgefühl).

Umetnikov življenje in stremljenje.

St. Mokranjac, ravnatelj »Srpske muzičke škole« v Beogradu in znameniti srbski komponist, je dobil diplomu pariške akademije znanosti, v kateri ga imenuje za njegove zasluge na glasbenem polju svojim dopisujočim članom.

Skladatelj J. N. pl. Zajc je uglasbil drugo »Sokolsko Sletovko« po narodnih motivih. Ta koračnica je 1101. opus hrvaškega skladatelja.

Feliks Weingartner, dosedanji ravnatelj dunajske dvorne opere, je od jeseni 1912 angažiran kot prvi kapelnik na hamburški operi.

Hrvaški skladatelj Vilko Novak je dokončal opero »Sveta noč«. Libreto si je napisal sam. Premiera bode v Zagrebu.

Za dramaturga Narodnega Gledišča v Pragi je imenovan praški vseučiliški profesor *dr. Otokar Fischer*.

Dr. Zdislaw Jachimecki se je habilitiral kot privatni docent za glasbeno znanstvo na vseučilišču v Krakovu.

Milan Predić, suplent na belgrajski prvi gimnaziji, je imenovan za tajnika Narodnega Gledišča v Belemgradu.

Pri Kralj. Hrv. Gledališču v Zagrebu je angažiran kot kapelnik *Karel Nedbal*, brat znanega češkega skladatelja, virtuozu in dirigenta *Oskarja Nedbala*.

Milan Balcar, učitelj društva »Zoranič« v Zadru, je dobil od Češke Akademije štipendij v znesku 200 K za predloženo sonato za gosli in klavir.

Novi grobovi. — Dne 2. julija t. l. je umrl *Feliks Mottl*, ravnatelj Dvorne opere v Monakovem, 55 let star. Mottl je bil eden najznamenitejših sodobnih dirigentov. (Rojen v Št. Vidu pri Dunaju 24. avgusta 1856.) Največjo slavo je žel kot voditelj bayreuthskih predstav »Prstana«, »Tristana«, »Parsifala«, »Tannhäuserja«, in »Holandca«. Od l. 1905 je deloval na Monakovski Dvorni Operi.

Umrl je dne 27. maja t. l. v starosti 76 let znani glasbeni pedagog in skladatelj, profesor *Rudolf Weinwurm* na Dunaju. Weinwurm je bil ustanovitelj Akad. Pevskega Društva ter več let pevovodja Dunajskega Moškega Pevskega Društva in Dun. Pevske Akademije. Kot profesor glasbe na ženskem učiteljski je razvijal vspešno pedagoško delovanje. Spisal je tudi več glasbeno-pedagoških knjig in skladal celo vrsto priljubljenih zborov.

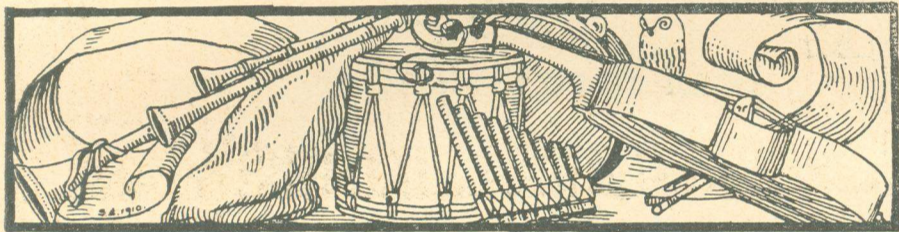
Dne 21. junija t. l. je umrl v deželni zdravilišči Lehen pri Solnogradu 52 let stari odlični baritonist *Jos. Ritter*, bivši član dunajske dvorne opere.

Dne 4. junija t. l. je umrl na Dunaju odlični pevski pedagog prof. *dr. Josip Gänsbacher*, star 83 let. Gänsbacher je bil intimen prijatelj *Brahmsa*, kojega izvolitev za dirigenta Dunajske Pevske Akademije je povzročil leta 1863. Prvotno pravnik, je imel kot učitelj petja izredno veliko uspehov. K njegovim učencem štejejo med drugimi Marija Wilt, Milka Ternina (Hrvetica), Leopold Demuth (Čeh), Fr. Naval (Slovenec.)

Dne 18. junija t. l. je umrl v Zagrebu zaslužni jugoslovanski muzikolog *Fran Ksaverij Kuhač*. Podrobnejše poročilo o njegovem življenju in delovanju si pridržujemo.

Jan Svendsen skandinavski skladatelj, je umrl.

W. J. Hlaváč, znan dirigent in skladatelj, izumitelj takomenovanega »Harmoniepiano«, je umrl meseca marca t. l. v Peterburgu 63 let star. Hlaváč je bil rojen na Češkem in je živel od leta 1870 na Ruskem.

Pêle-mêle.

O svojem zadnjem koncertu je **Gl. M.** izdala v svojem programnem zveščiču »Opombe k Povodnemu možu.«*) V tem uvodu stoje n. pr. sledeči stavki: »Visoko stoječo danico na nebu izražajo (!) prve violine v silnih višavah«, dalje »zelo vznesen je v svojem izrazu stavek „že solnce zahaja“ (blesteč ton trompete v višini**), se mrak približuje (padanje glasov) in vzbuja bitje ure sedem, med petjem istega, prelepo ubranost«, etc. Na široko se tudi popisuje, kako izraža orkester vihar.

Kaj naj bo to? Mar naj je opozarjanje »opomb« na takele stvari umetniška vzgoja?

Umetniška vzgoja opozarjanje na tako postranske in malenkostne stvari, ki so za umetniško vrednost in potenco kake umetnine tako sila brezpomembne?!?

Ali naj res publika smatra za vznesen oni stavek, kjer da ob besedah »že solnce zahaja« trompeta visok ton, ali kjer ob »se mrak približuje« glasovi padajo, ali naj celo občuteva kar prelepo ubranost ob bitju sedme ure!?

V resnici! Čas je, da nehajmo že enkrat ponujati občinstvu take berglje do glasbenega vžitka, ker s takimi nikdar ne pride do njega.

Čas je, da se občinstvu s trombe glasom oznami, naj ne gleda z ušesi visoko stoječe danice na nebu, naj ne poslušaja, kako se v padanju glasov mrak približuje in naj si ne domišlja za kako posebno odkritje, če kedaj zapazi, da orkester »izraža vihar«.

Kajti sicer pridemo do tega, da se nam še znajde kak kritik, jednak *Kuhaču-Kochu* (nedavno umrlemu nabiralcu

*) Ker so »N. A.« svobodna tribuna vseh resno mislečih glasbenikov, ni treba posebej poudarjati, da se uredništvo ne identifikuje z vsemi v listovih predalih izraženimi nazori.

Op. uredn.

***) menda odtod taka vznesenost! !?

narodnih pesmi), ki je v neki kritiki nevsiljeno razcefral in za slabo proglasil neko Zajčovo pesem, ker se v tej pesmi ob besedilu, kjer je bil govor o padanju ali zahajanju, ni tudi melodija promptno prekopicavala proti spodnjim pomožnim črtam.

A. L.

V **Zupančičevi »Serenadi«**, ki jo je uglasbil *Anton Lajovic* (prim. prilogo »N. A.« X./21.) so dali prilikom koncerta Glasbene Matice v Ljubljani dne 10./5. t. l. izpremeniti izvorno besedilo »Jaz grem vsak večer na božjo pot« v »Mene vsak večer pelje k tebi pot«. (Primeri programno knjižico za omenjeni koncert). Ta atentat na avtorsko pravico pesnika in posebno na umetniško vsebino je dal g. skladatelju povod, da je v daljšem dopisu ožigosal z ostrimi besedami to nekulturno stališče nasproti moderni umetnini, ki ga tudi mi globoko obžalujemo. Vendar se sporazumno s skladateljem topot omejimo na zabeleženje izrecne izjave g. skladatelja, da prepoveduje vsako izvajanje »Serenade«, kjer bi se tekst ne pel v izvorni dikciji.

Iz **Izvestij »Srpske muzičke škole« v Belemgradu** za šolsko leto 1910/11 posnemamo sledeče podatke: »Srp. muz. šk.« je ustanovilo leta 1899 »Beogradsko pjevačko društvo« na predlog svojega pevovodje St. St. Mokranjca, (Slovenec znanega po harmoniziranih nar. pesmih), ki je od prvih začetkov in do danes ravnatelj tega zavoda. Šola uživa od leta 1905 državno podporo, ki znaša letos 7000 dinarjev. Leta 1910/11 se je vpisalo v šolo 190 učencev, koncem leta jih je bilo 147. Koncerti učencev so se vršili letos štiri in sicer 4. marca, 8., 13. in 14. junija. Učiteljev ima danes zavod 13, ki poučujejo kot glavne predmete: klavir, violino, violo, cello, kontrabas, flavto, oboo in klarinet; solopetje, harmonijoslovje, kontrapunkt, kompozicijo, instrumentacijo, oblikoslovje, čitanje malih partitur; kot stranske predmete: klavir, zborovo petje, teorijo in glasbeno zgodovino. Vsaki glavni predmet se poučuje v treh nižjih in treh višjih letnikih, poleg tega klavir in violina v dveh pripravljalnih letnikih. Na zavodu obstoje tudi 3letni tečajji za srednješolske učitelje petja.

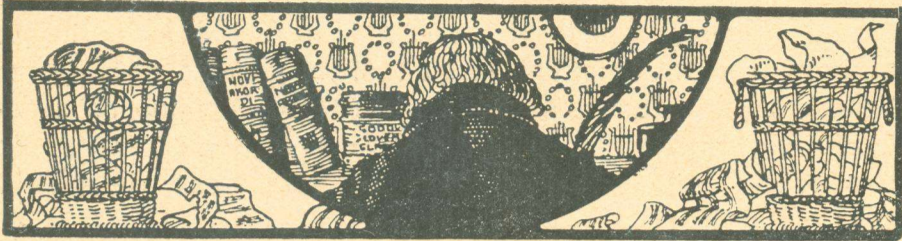
Ljudski konservatorij se je ustanovil v Moskvi za ubožnejše sloje. Obiskuje ga 700 gojencev. Vršijo se tudi predavanja o glasbi in skladateljih. V vodstvu ljudskega konservatorija so najboljši moskovski glasbeniki.

Slovenska narodna pesem. 15. oktobra 1911 je lmel pod predsedstvom koncertnega vodje *M. Hubada* odsek za zbiranje narodnih pesmi sejo ter je sklenil odslej posvečati posebno pozornost onim slovenskim deželam, v katerih slovenske narodne pesmi še niso zbrane, tedaj Koroški in Goriški, ter izročiti kritično izbero priznanim strokovnjakom. Zbirko, ki je zavarovana proti požaru, hrani »Glasbena Matica«. Odslej bodo honorirali samo tako gradivo, ki prinaša v vsakem oziru kaj novega. Kljub tej utesnitvi je v tekočem letu do sedaj dospelo 784 pesmi, revidiranih in registriranih pesmi je kakih 7000 in v vseh 5 letih, odkar se pesmi sistematično nabirajo, je došlo 9007 pesmi, oziroma napevov.

Mednarodna glasbena tekma se bo vršila prihodnje leto o binokostih v Parizu. Razposlanih je 25000 vabil na glasbena društva Evrope in Amerike. Svota razpisanih nagrad znaša 200.000 frankov.

Nekaj o ruski narodni himni. Nedavno se je po slovenskem časopisju in tudi v našem listu razpravljalo, je-li slovenska narodna himna »Naprej zastava Slave« izvorna kompozicija ali posnetek po neki gorenjski narodni pesmi. Podoben prepis imajo sedaj na Ruskem. Neki glasbeni zgodovinar je namreč izjavil v »Revue Historique«, da je ruska nacionalna himna »Bože cara hrani« navaden plagiat. Himno je komponiral za vlade carja Nikolaja I. neki amaterni glasbenik, po imenu *Lvov*, ki je zapustil razun tega še nekaj klavirskih skladb brez posebnega glasbenega pomena. Melodija ruske himne je baje popolnoma posneta po nekem starem holandskem koralu, ki se prepeva ob velikonočnih praznikih na Nizozem-

skem. Lvov je menda ta na Ruskem neznani koral enostavno prepisal. Pisatelj članka v »Revue Historique« je objavil tudi holandski koral, ki se popolnoma ujema z rusko himno. To odkritje je seveda vzbudilo na Ruskem mnogo vznemirjenja, in v časopisih se vrše obširne polemike. Branilci Lvova trdijo, da je holandski koral plagiat in je na doslej neznan način prišel z Ruskega na Nizozemsko. Glasbeni kritik lista »Novoje Vremja« je pisal za natančnejše podatke nekemu prijatelju na Holandskem ter je dobil odgovor, da je koral šele nekaj let znan na Holandskem; drugi kritiki pa trdijo nasprotno. Sporno vprašanje bo torej ostalo še nekaj časa nerešeno.

Listnica uredništva.

Vse nestalne cenj. dopisnike in skladatelje, zlasti pa one gg. avtorje, ki si želé natančnejše presoje vposlanih a ne sprejetih skladb, prosimo, da nam blagovolijo naznaniti vselej kako šifro ali psevdonim, pod katerim jim moremo odgovoriti v listnici. Na vprašanja, katerih predm. utegne zanimati tudi širše kroge, odgovarjamo izključno le v listnici. — Č. g. poročevalce uljudno opozarjamo, da moramo rokopise najpozneje do 8. prejšnjega meseca imeti v rokah.

Stalne glasbene poročevalce za slovanske prireditve v Gorici, Novem mestu, v Belemgradu in v Sofiji iščejo „N. A.“ Pogoje naznanja na zahtevo uredništva našega lista.

»Oko ti črno«. Pesem za nas ni porabna. Ali Vam jo naj vrnemo?

»Ljubim te, dušo«. Prosimo vnovič za Vaš sedanji naslov, da Vam moremo vrniti Vaše variacije.

»Janko«. Če sta vposlani skladbi nastali brez učiteljevega vpliva in sta torej docela sad Vašega stremljenja, je vsaka ocena odveč. Kajti tedaj imate sami dosti vpogleda, da znate ceniti Svoje delo. Čudno se nam zdi, da se niste že prej oglasili. Obe skladbi, kakoršni ležita pred nami, pričata, da se že dolgo bavite s komponiranjem. Tu pa tam bi imeli seveda svoje osebne pomisleke — saj jih imamo celo včasih napram Vašemu cenjenemu učitelju v kontrapunktu, čegar delo cenimo gotovo najvišje; ti pomisleki nas ne bodo ovirali, da objavimo obe vposlani skladbi v nespremenjeni obliki. Če Vas morebiti pri korekturi eden ali drugi vprašaj prepriča, lahko spremenite dotične malenkosti na krtačnem odtisku sami. Glede objave pa prosimo potrpljenja! Vsekakor bodite uverjeni, da smatramo Vaš nastop v javnosti za zelo razveseljiv in pomemben dogodek. Nadejamo se, da nam Vaša zmožnost napravi še veliko nekaljenega veselja! Nam — kajti radost naših zborov bo vsekakor manjša. Zbori za take skladbe se doslej pri nas še niso porodili, izvzemši kvečjemu Matični zbor. En migljaj! Ne preveč enharmonike in hromatike v vokalnem stavku. Ni treba, da uvedemo tudi pri nas literaturo za petje, ki ni pevna. (Primeri takoimenovano „knjižno dramo.“) Kot osamljeni eksperimenti take harmonične pikanterije ugajajo, redno uporabljeni pa bi zapadali usodi arhivskega materiala. Zdravstvujte in pošljite kmalu kaj več!

»Majniku v pozdrav«. Za ta pozdrav se Vam bo majnik lepo zahvalil. In tudi mi se enkrat za vselej zahvaljujemo za take zbirke kakofonij! Pamet, pamet! Če igrate ta kos Svojim otrokom - učencem na klavir, bodo mislili, da pleše maček po tastaturi. Obe skladbi smo Vam vrnili.

»Na poljani. Petrovček«. Z „očetovskim veseljem“ ne bo nič to pot. Da, da, oče postati ni tako lahko, kakor si človek misli. Vaš otrok nosi znake očetovih grehov na sebi. Prej učiti se, potem roditi. Vsaj v duševnem zmislu res ne gre drugače. Pa brez zamere! Pozdrav!

»Trst, prosta luka«. 1.) „Valse lento“ je — neglede na vsiljive reminiscence — v obliki zgrešena. Plesni valček nima tria, ker ni spisan v trodelni obliki, temveč ima svojo specifično formo. Uvod — posamezni valčki v dvo- ali trodelni obliki, konec ali Coda. (Glejte kako oblikoslovje!) 2.) „Kaj bi te vprašal“ ima sicer dosti vilharizmov in nekaj sentimentalnega na sebi, ki dandanes ne učinkuje več tako kakor za časa „Säkkingškega trobentača“, vendar bi ga eventualno sprejeli, ker je kratek, toda le, če nam ga prepustite brezplačno. 3.) Isto velja glede zbora „Ah, nili zemljica krasna? 4.) Moškega zbora „Svatba“ od g. A. nismo prejeli. 5.) Natisnjeni valček je v današnji številki omenjen. Več ne moremo storiti zanj, ker ni novost. 6.) „Zvezna“ je malo izvirna koračnica, spominjajoča močno na „Washington-Post“. Trio je formalno ponesrečen; srednji del tega tria (v oktavah) bi se moralo popolnoma črtati; ponovitev prvega dela v c-duru in modulacija v c-mol oz. g-dur je nemogoča. Kako naj sledi temu delu koračnica v d-duru? Pomagati morete na ta način, da modulirate v prvem delu tria namesto v d-mol v d-dur, tedaj dobite sklep v fis-duru (mediantinem tonovem načinu), za katerim sledi koračnica v d-duru neprisiljeno. V tej obliki koračnice ne moremo objaviti.

7.) Modernih oblikoslovij je več znamenitih. Vašim potrebam bo mogoče najbolj ustrezno s knjigo Riharda Stöhra „Musikalische Formenlehre“, ki je izšla v Universal-Edititon pod št. 3090 in je dobiti za 9 K 60 v. V njej se namreč posamezni nauki vedno naslanjajo na primere iz svetovne literature vseh narodov in dob. Nesprejeti rokopisi so Vam na razpolago.

»Dekletce, podaj mi roko«. Vaši cenjeni želji, izraženi v pismu z dne 6. aprila t. l., nalašč nismo ustregli, ker hkratu vposlanega „po ravka“ z ozirom na nekatere napačne postopke glasov, ki se v njem nahajajo, ne smatramo za „reformacijo in melius“. Poklon!

Konec uredniškega dela.

Vsebina: Uredništvo „Novih Akordov“: Franu Gerbiću. — Dr. Ernst Krajanski: Ivan pl. Zajec. Ob umetnikovi osemdesetletnici. — Fran Gerbić: Petdesetletni jubilej pevskega društva „Hlahol“ in stoletni jubilej konservatorija v Pragi. — Hinko Druzovič: Prvi avstrijski glasbeno-pedagoški kongres na Dunaju (20.-23. aprila t. l.). — Koncerti. — Glasbena društva. — Slovenski glasbeni svet. — Naše skladbe. — Izza tujih odrov. — Odmevi iz koncertne dvorane. — S knjižne mize in iz glasbene mape. — Umetnikov življenje in stremljenje. — Péle-méle. — Listnica uredništva.

Našim c. gg. naročnikom:

Radi preobloženosti urednika in vsled drugih zaprek se je predležeci zvezek zakasnel. Vsled tega tudi VI. zvezek ne pride na svetlo pred koncem tega leta. Naši naročniki naj nam to zamudo blagohotno prizanesajo. Upamo, da jo popravimo do 1. zvezka prihodnjega letnika, glede katerega se bomo trudili, da izide še tekom meseca januarja 1912, torej pravočasno.

Upravništvo „Novih Akordov“.

Fran Korun:

Violinska šola

ali

pouk v igranju na goslih.

I. zvezek. 2 K 40 h.

To je prvo in edino delo te vrste v slov. jeziku. Avtor pravi sicer skromno v predgovoru, da ne hodi, kar se tiče pouka v igranju na goslih, nobenih novih potov, ampak se drži metode, ki se je po izkušnjah doslej še najboljše obnesla, prinaša pa vendar za nas nekaj novega: porabil je za zgled in vaje mnogo motivov iz slov. narodnih pesmi. Gotovo je, da si učenec vsled tega dotično vajo veliko lažje zapomni in da se mu kot domače blago prej in bolj priljubi. Pouk je sestavljen za učitelje kakor tudi za samouke in bo nedvomno obema dobro služil, kajti pisan je v lahko umevnem jeziku in ne stavi v nobenem oziru prevelikih in pretežkih zahtev. Krog učencev najlepše instrumentalne glasbe se širi zadnja leta tudi na Slovenskem, zato se je nadejati, da se poproda prvega zvezka kmalu toliko, da mu bo v kratkem sledil drugi.

Naročila sprejema

Založništvo L. Schwentner

v Ljubljani.

